TYLKO DLA WEWNĘTRZNEGO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

ROK I NR 6 WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 1949 R.

BIULETYN FINANSOWY

PAŃSTWOWEJ KOMISJI PLANOWANIA GOSPODARCZEGO

SPIS RZECZY

ZARZĄDZENIA — ZASADY — KOMENTARZE

UCHWAŁA

Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 9 sierpnia 1949 r.

w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Leśnictwa na rok 1950.

1. Koszt własny produkcji drewna surowego składa się:

a) **z wydatków bezpośrednich,** eksploatacyjnych, (materiały i robocizna), związanych z ilością pozyskiwanego drewna, na które składają się:
   (1) ścinka i wyrób podstawowych sortymentów drewna,
   (2) zrywka drewna środkami własnymi i obcymi na rachunek własny do składów przy kolejach, kolejkach i drogach leśnych wywozowych, do bindug, jak również do położonych przy lasach zakładów obróbki drewna.

b) **z wydatków pośrednich,** gospodarczych, (materiały i robocizna) związanych z powierzchnią manipulowaną danego rejonu, grupy rejonów, bądź ogólną lasów państwowych, na które składają się:
   (1) koszty zalesień bieżących,
   (2) koszty hodowli, pielęgnowania i ochrony bieżącej lasów,
   (3) koszty konserwacji dróg leśnych i urządzeń melioracyjnych.

c) **z wydatków ogólnych,** związanych z ogólną powierzchnią danego rejonu, grupy rejonów, bądź ogólną lasów państwowych, włączanych do kosztów produkcji drzewnej w takim stosunku procentowym jakim wyraża się stosunek sumy wydatków bezpośrednich i pośrednich (a+b) do ogólnej sumy wydatków na materiały i robociznę w danym roku na wszystkie cele lasów państwowych.
   Na wydatki ogólne składają się:
   (1) wydatki administracyjne rejonów — (osobowe i rzeczowe),
   (2) podatki i ciężary (bez podatku dochodowego),
   (3) emerytury,
   (4) ubezpieczenia społeczne
   (5) ubezpieczenia rzeczowe
   (6) różne inne wydatki

d) **z narzutów** w ustalonych procentach od funduszu płac, a mianowicie:
   (1) na Fundusz Akcji Socjalnej
   (2) „ „ Nagród i Prac Zleconych,

e) **z narzutów** w ustalonej wysokości na każdy pozyskany metr^3 drewna masy ogólnej, a mianowicie:
   (1) na Fundusz Urządzenia Lasów,
   (2) „ „ Nadzwyczajnej Ochrony Lasów

f) **z amortyzacji** budynków i budowli administracyjnych, mieszkalnych i gospodarczych wszystkich rejonów Lasów Państwowych i Centralnego Zarządu.
   Ogólna suma obejmująca wydatki i koszty wyszczególnione pod a), b), c), d), e) i f) dla danego rejonu, grupy rejonów, względnie wszystkich rejonów, podzielona przez masę drewna pozyskaną w danym roku w

rejonie, w grupie rejonów, względnie wszystkich rejonach — stanowi **przeciętny koszt własny 1 m³** drewna surowego, planowany względnie rzeczywisty.

2. Pozyskane drewno Rejony Lasów Państwowych sprzedają Państwowej Centrali Drzewnej „Paged" wzgl. Biuru Handlu Zagranicznego „Paged" po cenie fabrycznej, którą w zasadzie, stanowi planowany przeciętny koszt własny 1 m³ drewna surowego danego rejonu, grupy rejonów, względnie wszystkich rejonów, w zależności od metody ustalenia go przez Ministerstwo Leśnictwa w porozumieniu z P.K.P.G. plus planowany zysk, z tym że planowane koszty własne będą dla poszczególnych sortymentów zróżnicowane. Na niektóre sortymenty, cena fabryczna może być ustalona na poziomie wynikającym z ustalonej ceny hurtowej bez względu na poziom planowanego kosztu własnego; jednakże zarówno zróżnicowanie kosztu własnego, jak i ustalenie ceny fabrycznej na bazie ceny hurtowej winny dać dla całej produkcji drzewnej danego roku przeciętny planowany koszt własny plus zysk.

3. Rejony Przemysłowe względnie przedsiębiorstwa wyodrębnione nabywają surowiec drzewny przeznaczony do przeróbki w zakładach przemysłowych po cenie hurtowej,

4. Wyprodukowane półfabrykaty i fabrykaty Rejony Przemysłu Leśnego względnie przedsiębiorstwa wydzielone sprzedają Państwowej Centrali Drzewnej „Paged" oraz Biuru Handlu Zagranicznego „Paged" po przeciętnej cenie fabrycznej wszystkich zakładów przemysłowych.

5. Państwowa Centrala Drzewna „Paged" nabywane od Rejonów Lasów Państwowych i Rejonów Przemysłu Leśnego względnie przedsiębiorstw wyodrębnionych — drewno surowe oraz półfabrykaty i fabrykaty przeznaczone na rynek krajowy sprzedaje po cenie hurtowej cennikowej (franco wagon stacja odbiorcza), względnie przez własne składy po cenach detalicznych.

6. Ceny hurtowe i detaliczne zostaną ustalone w sposób przewidziany uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1949 r. w sprawie tymczasowego uregulowania trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat za świadczenia i usługi.

7. Pozyskane produkty gospodarki niedrzewnej Rejony Lasów Państwowych sprzedają Państwowej Centrali Leśnych Produktów Niedrzewnych, względnie Biuru Handlu Zagranicznego P.C.L.P.N. po przeciętnej cenie fabrycznej, te zaś produkty i obiekty gospodarki niedrzewnej, które nie zostały sprzedane, lub wydzierżawione P. C. L. P. N. Rejony Lasów Państwowych sprzedają przedsiębiorstwom spółdzielczym, lub miejscowej ludności **na rachunek P.C.L.P.N.** wg cennika ustalonego w trybie przewidzianym w powołanej w p. VI. uchwale Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1949 r., względnie wydzierżawiają za umowną opłatą.

8. Nabywane od Rejonów Lasów Państwowych produkty gospodarki niedrzewnej przeznaczone na rynek krajowy Państwowa Centrala Leśnych Produktów Niedrzewnych sprzedaje według cennika hurtowego lub detalicznego.

9. Różnica pomiędzy wartością obrotów po cenach sprzedaży, a ich wartością po cenach zakupu z uwzględnieniem narzutów, prowizji i rezerw powstająca w Państwowej Centrali Drzewnej „Paged" w Biurze Handlu Zagranicznego „Paged" w Państwowej Centrali Leśnych Produktów Niedrzewnych i w Biurze Handlu Zagranicznego P.C.L.P.N. stanowi wyrównawczą różnicę cen. Zarówno dodatnia jak i ujemna różnica cen podlega rozliczeniu z Rachunkiem różnic cen.

10. Przedsiębiorstwa i zakłady usługowe podległe Ministerstwu Leśnictwa sprzedają swe usługi i świadczenia dla innych przedsiębiorstw podległych temuż Ministerstwu według planowanego kosztu własnego, zaś dla przedsiębiorstw i zakładów obcych według planowanego kosztu własnego, plus zysk.

11. Biuro Handlu Zagranicznego „Paged" odsprzedaje w kraju nabyte za granicą materiały drzewne po cenach hurtowych, bądź zaliczeniowych względnie importowych. Powstanie ujemnej różnicy cen przy imporcie materiałów drzewnych przez Biuro Handlu Zagranicznego „Paged" dopuszczalne jest tylko wówczas gdy a) na jej pokrycie zostały zarezerwowane odpowiednie środki w budżecie państwowym (import zlecony), lub b) gdy wynika ona z obrotu materiałami, które zostały objęte obowiązującymi cennikami sprzedaży krajowej i została uwzględniona w odnośnym planie finansowo-gospodarczym.

12. Biura Handlu Zagranicznego „Paged" oraz P.C.L.P.N. pokrywają z wpływów uzyskanych z odsprzedaży waluty za wyeksportowane materiały drzewne i produkty, cenę fabryczną, koszty i opłaty ryczałtowe i niezryczałtowane i prowizję własną. W wypadku gdy planowane wpływy ze sprzedaży eksportowej nie pokrywają ceny fabrycznej kosztów i prowizji — mogą być przyznane tym Biurom stawki pomocy eksportowej. Ujemna różnica cen nie może przekraczać stawki pomocy eksportowej.

13. Wydatki Centralnego Zarządu Lasów Państwowych i Centralnego Zarządu Przemysłu Leśnego pokrywane są z Rachunku Narzutów Administracyjnych w ramach zatwierdzonych budżetów. Wydatki Dyrekcji Naczelnej Państwowej Centrali Drzewnej „Paged" i Dyrekcji Naczelnej Państwowej Centrali Leśnych Produktów Niedrzewnych jak również wydatki Biura Handlu Zagranicznego „Paged" i P.C.L.P.N. pokrywane są z prowizji.

14. Podatnikami i płatnikami przemysłowego podatku obrotowego są Rejony Przemysłu Leśnego i przedsiębiorstwa wyodrębnione, podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Leśnego.

Nie są podatnikami i płatnikami przemysłowego podatku obrotowego Rejony Lasów Państwowych.

15. Podstawą opodatkowania przemysłowym podatkiem obrotowym jest wartość wyrobów, sprzedanych przez przedsiębiorstwa obliczone po cenach fabrycznych.

16. Stawka przemysłowego podatku obrotowego wynosi 1%. Stawka powyższa w odniesieniu do niektórych wyrobów względnie ich grup może być podwyższona na podstawie przepisów szcze-

gółowych dla pokrycia wydatków budżetu Państwowego.

17. Podatnikiem i płatnikiem handlowego podatku obrotowego jest Państwowa Centrala Drzewna „Paged“ oraz Państwowa Centrala Leśnych Produktów Niedrzewnych względnie podległe jej przedsiębiorstwa wyodrębnione.

Nie są podatnikami i płatnikami handlowego podatku obrotowego Biuro Handlu Zagranicznego „Paged“ i Biuro Handlu Zagranicznego P.C.L.P.N.

18. Podstawą opodatkowania handlowym podatkiem obrotowym są efektywne obroty sprzedażne Państwowej Centrali Drzewnej „Paged“ — zarówno zewnętrzne, jak i wewnętrzne pomiędzy hurtem a własnym detalem, oraz obroty sprzedażne Państwowej Centrali Leśnych Produktów Niedrzewnych oraz podległych jej przedsiębiorstw wyodrębnionych.

19. Stawka handlowego podatku obrotowego od wszystkich obrotów wynosi 1%.

Stawka powyższa w odniesieniu do niektórych wyrobów względnie ich grup może być podwyższona na podstawie przepisów szczegółowych dla pokrycia wydatków budżetu państwowego.

20. Zysk bilansowy przedsiębiorstw opodatkowany jest podatkiem dochodowym w wysokości 10%.

21. Termin płatności zarówno podatku obrotowego jak i dochodowego ustala się na dzień 25 każdego miesiąca od osiągniętych w ubiegłym miesiącu obrotów i zysków.

22. Wolne są od podatku dochodowego Centralny Zarząd Lasów Państwowych i Centralny Zarząd Przemysłu Leśnego.

23. Amortyzację przeznacza się w 50% na inwestycję i w 50% na remonty kapitalne.

24. Akumulacja amortyzacji winna odbyć się zaliczkowo przez odprowadzanie co miesiąc $^{1}/_{12}$ zaplanowanej rocznej sumy amortyzacji do banków finansujących inwestycje i kapitalne remonty.

25. Nie wykorzystane ewentualnie w ciągu roku środki zakumulowane na remont kapitalny pozostają w dyspozycji przedsiębiorstw do wykorzystania w roku następnym.

26. Zyski przedsiębiorstw będą dzielone w sposób następujący:

a) 10% zysku bilansowego na podatek dochodowy,

b) 90% „ na zwiększenie własnych środków obrotowych.

Część zysku przedsiębiorstw może być przeznaczona przez Ministerstwo Leśnictwa w porozumieniu z Państwową Komisją Planowania Gospodarczego na fundusz specjalny. W tym wypadku część zysku przeznaczona na zwiększenie środków obrotowych ulega zmniejszeniu.

27. Ewentualne straty przedsiębiorstw wynikające z ustalenia przeciętnej ceny fabrycznej poniżej poziomu kosztów własnych jako zmniejszające własne środki obrotowe pokrywane będą w drodze uzupełnienia tych środków z Rachunku sum obrotowych.

28. Dla wszystkich przedsiębiorstw winien być ustalony na początek i koniec roku każdego normatyw środków obrotowych. Pierwszy normatyw winien być ustalony na dzień 1 stycznia 1950 r.

29. Nadwyżkę środków obrotowych ponad normatyw przedsiębiorstwa przelewać będą na Rachunek sum obrotowych, z którego też będą otrzymywać dotacje w wypadku niewystarczalności własnych środków obrotowych.

30. Wpłaty na poszczególne Rachunki Wyrównawcze oraz wypłaty z tych rachunków dokonywane będą w ciągu roku zaliczkowo na podstawie planów, rozliczenie zaś raz do roku na podstawie bilansów.

31. Na pokrycie wydatków na ochronę lasu powstających w wypadkach nadzwyczajnych klęsk oraz na pokrycie wydatków związanych z urządzeniem lasów państwowych, tworzą się: Fundusz Nadzwyczajnej Ochrony Lasów i Fundusz Urządzeń Lasów, powstające z narzutów, wkalkulowanych do planowego kosztu własnego drewna pozyskiwanego w lasach państwowych.

Fundusze powyższe będą lokowane na oddzielnych rachunkach w Banku finansującym eksploatacje.

Funduszami tymi administruje Centralny Zarząd Lasów Państwowych.

Niewykorzystane ewentualnie w ciągu roku Fundusz Nadzw. Ochrony Lasu i Fundusz Urządzenia Lasów pozostają do dyspozycji Centralnego Zarządu Lasów Państwowych celem wykorzystania ich zgodnie z przeznaczeniem w roku następnym.

Wydatki z przewidzianych Funduszów podlegają ścisłemu budżetowaniu i zatwierdzeniu w trybie ustalonym dla zatwierdzenia planów finansowych.

32. Szczegółowe wytyczne systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Leśnictwa ustali Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministerstwem Leśnictwa i Ministerstwem Skarbu.

33. Ustalone niniejszą uchwałą zasady systemu finansowego dla przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Leśnictwa obowiązującą od dnia 1 stycznia 1950 roku.

UCHWAŁA

Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 4 października 1949 r.

w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych podległych Ministerstwu Komunikacji na 1950 rok.

A. Postanowienia wspólne dla wszystkich przedsiębiorstw.

I. **Postanowienia ogólne.**

1. Zasady systemu finansowego ustalone w niniejszej uchwale dotyczą przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Komunikacji zorganizowanych według wytycznych Uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 27 maja 1949 r.

2. Każde z przedsiębiorstw działa na zasadzie rozrachunku gospodarczego, rozlicza się z budżetem Państwa po przez rachunki wyrównawcze,

jest samodzielną jednostką bilansową, współpracuje bezpośrednio z bankami finansującymi na podstawie planów finansowych opracowanych i zatwierdzonych w trybie przepisanym, oraz korzysta bezpośrednio z kredytów bankowych.

3. W ramach przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Komunikacji działają zakłady pracy będące na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym bilansujące samodzielnie i rozliczające się z budżetem Państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych; ponadto w ramach tychże przedsiębiorstw, względnie zakładów pracy bilansujących samodzielnie i rozliczających się z budżetem Państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych działają zakłady pracy, będące na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym, jednak nie bilansujące samodzielnie i nie rozliczające się z budżetem Państwa.

Zarówno bilansujące samodzielnie i rozliczające się z budżetem Państwa jak i nie bilansujące samodzielnie i nie rozliczające się z budżetem Państwa zakłady pracy w poszczególnych przedsiębiorstwach określone są w części B niniejszej uchwały.

Minister Komunikacji może zakwalifikować, w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, jako Zakłady pracy bilansujące samodzielnie i rozliczające się z budżetem Państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych również inne, poza określonymi w części B, zakłady pracy, będące na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym, w ramach poszczególnych przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Komunikacji; ponadto w ramach własnych kompetencji Minister Komunikacji może zakwalifikować jako zakład pracy będący na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym nie bilansujący jednak, i nie rozliczający się z budżetem Państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych — każdą jednostkę organizacyjną w ramach poszczególnych przedsiębiorstw względnie zakładów bilansujących samodzielnie.

4. Przedsiębiorstwa podległe Ministerstwu Komunikacji finansowane są przez Narodowy Bank Polski, za wyjątkiem przedsiębiorstw — Biuro Projektów i Studiów Komunikacyjnych oraz Przedsiębiorstw Robót Komunikacyjnych, które finansować będzie Bank Inwestycyjny (Bank Gospodarstwa Krajowego).

5. Przedsiębiorstwa przewozowe i usługowe (P. K. P., P. K. S., „LOT“, „Orbis“, Żegluga Śródlądowa) sprzedają swoje świadczenia, względnie usługi, a przedsiębiorstwa wytwórcze (Stocznie Rzeczne, Kamieniołomy i Klinkiernie Komunikacji) sprzedają swoje wytwory — według cen ustalonych w sposób przewidziany w Uchwale K. E. R. M. z dnia 12 lipca 1949 r. w sprawie tymczasowego uregulowania trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat za świadczenia lub usługi, przedsiębiorstwa zaś inwestycyjno - remontowe (Biuro Projektów i Studiów, Centralny Zarząd Przedsiębiorstw Robót Komunikacyjnych wraz z podległymi mu przedsiębiorstwami) pobierają za swoje świadczenia opłaty pg. zasad ustalonych dla przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Budownictwa.

6. Wszystkie zakłady pracy, działające na zasadach wewnętrznego rozrachunku (p. 3) — pobierają za wyprodukowane przez siebie — wytwory i usługi, z wyjątkiem przewozowych (w ramach jednego przedsiębiorstwa) — cenę, pokrywającą koszty własne bez zysku, względnie cenę, ustaloną na poziomie średniego planowanego kosztu własnego grupy zakładów lub jednostek organizacyjnych produkujących lub świadczących usługi, również bez zysku.

Usługi przewozowe rozliczane są w obrocie wewnętrznym na podstawie obowiązujących taryf.

7. Wydatki jednostek **administracyjnych** poszczególnych przedsiębiorstw określonych w części B niniejszej Uchwały są normowane budżetami. Na pokrycie tych wydatków służą kwoty wpłacane na Rachunek Narzutów Administracyjnych w Narodowym Banku Polskim.

Wydatki budżetowe Centralnego Zarządu Przedsiębiorstw Robót Komunikacyjnych pokrywać będzie Bank Inwestycyjny (Bank Gospodarstwa Krajowego) w ciężar Rachunku Narzutów Administracyjnych w N. B. P.

Narzut Administracyjny, stanowiący jeden z elementów kalkulacji kosztów własnych, obliczony jest przez poszczególne przedsiębiorstwa względnie samodzielnie bilansujące zakłady pracy w sposób i w wysokości określonych w części B niniejszej uchwały. Narzut płatny jest do dnia 25 każdego miesiąca za miesiąc poprzedni.

W razie braku obliczenia w tym terminie narzut ma być odprowadzony zaliczkowo w wysokości, przypadającej za ostatni miesiąc, za który dokonano obliczenia.

8. W sprawach nieuregulowanych niniejszą uchwałą należy kierować się odpowiednio dostosowanymi postanowieniami Uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw, państwowych, państwowo-spółdzielczych i central spółdzielczo-państwowych.

II. Opodatkowanie obrotów i zysków.

1. Przedsiębiorstwa podległe Ministerstwu Komunikacji są podatnikami i płatnikami podatku obrotowego.

2. Przedmiotem opodatkowania są dochody brutto pochodzące z opłat za towary i świadczenia na rzecz osób trzecich. Nie podlegają zatem opodatkowaniu podatkiem obrotowym obroty między poszczególnymi jednostkami w ramach jednego przedsiębiorstwa.

3. Stawka podatku obrotowego wynosi dla przedsiębiorstwa podległych Ministerstwu Komunikacji zasadniczo 1%, a może być podwyższona na podstawie przepisów specjalnych dla pokrycia wydatków budżetu państwowego w odniesieniu do całości lub części wyrobów, i usług względnie ich grup.

4. Termin płatności podatku obrotowego ustala się na dzień 25 każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

W przypadku braku obliczenia podatek płatny jest w tym terminie zaliczkowo w wysokości należnej za ostatni miesiąc, za który obliczenie zo-

stało dokonane. Wyrównanie zaliczki powinno nastąpić najpóźniej z następną wpłatą podatku, tj. w dniu 25 m-ca drugiego po miesiącu sprawozdawczym.

5. Postanowienia niniejszej uchwały dotyczące podatku obrotowego mają charakter wytycznych do sporządzenia planu finansowego na 1950 r.

6. Zysk bilansowy każdego przedsiębiorstwa opodatkowany jest podatkiem dochodowym. Płatnikiem i podatnikiem jest każde przedsiębiorstwo.

7. Wolne od podatku dochodowego są jednostki administracyjne, których budżety pokrywane są z Rachunku Narzutów Administracyjnych.

8. Kwoty należne z tytułu podatku dochodowego obliczane są co miesiąc od łącznego zysku bilansowego, osiągniętego w miesiącach ubiegłych danego roku kalendarzowego. Wpłaty podatku następują każdorazowo z potrąceniem wpłat, dokonanych za te ubiegłe miesiące.

9. Termin płatności podatku dochodowego przypada na dzień 25 każdego miesiąca za miesiąc poprzedni. W razie braku obliczenia podatku w tym terminie podatek podlega wpłacie zaliczkowo w wysokości 1/12 planowanej kwoty podatku za okres roczny. Wyrównanie zaliczki powinno nastąpić najpóźniej w następnym terminie płatności podatku dochodowego, tj. w dniu 25 drugiego miesiąca po sprawozdawczym.

III. Zyski i straty.

1. Opłacalność przedsiębiorstw, w których ceny za usługi i świadczenia normowane są zatwierdzonymi taryfami, ustala Minister Komunikacji w porozumieniu z Przewodniczącym P. K. P. G. Wysokość planowanego zysku dla innych przedsiębiorstw ustala się w 1950 roku, w zasadzie na 3%.

2. Zysk przedsiębiorstw będzie dzielony w sposób następujący:
   a) 10% zysku bilans. na podatek dochodowy,
   b) 90% zysku bilans. na zwiększenie własnych środków obrotowych.

3. Część zysku przedsiębiorstwa może być przeznaczona na fundusze specjalne. W tym przypadku następuje odpowiednie zmniejszenie części zysku, przeznaczonej na zwiększenie własnych środków obrotowych. Zasady tworzenia i przeznaczenia funduszów specjalnych ustalą przepisy szczegółowe Ministerstwa Komunikacji, wydane w porozumieniu z P.K.P.G. i Ministerstwem Skarbu.

4. Niedobory przedsiębiorstw i samodzielnie bilansujących zakładów działających na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym, a rozliczających się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych, wynikające z ustalenia ceny za wytwory lub usługi poniżej poziomu kosztów własnych, jako zmniejszające własne środki obrotowe, pokrywane są z Rachunku Sum Obrotowych. Pokrycie niedoborów z tego tytułu w P.K.P. następuje w Rachunku Wyrównawczym Cen.

IV. Środki obrotowe.

1. Na dzień 1 stycznia 1950 roku winny być dla każdego przedsiębiorstwa ustalone normatywy środków obrotowych niezbędnych dla racjonalnej gospodarki.

2. Każde przedsiębiorstwo i samodzielnie bilansujący zakład pracy winien być wyposażony w ustalone normatywem środki obrotowe.

3. Nadwyżki własnych środków obrotowych ponad normatywy — przedsiębiorstwa i samodzielnie bilansujące zakłady rozliczające się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych obowiązane są przelewać na Rachunek Sum Obrotowych, z którego też otrzymują dotację na uzupełnienie własnych środków obrotowych w wypadku ich niewystarczalności.

4. Ustalony będzie na każdy rok, z podziałem na kwartały, plan zwiększenia normatywnych środków obrotowych oraz plan akumulacji własnych środków obrotowych z zysków przedsiębiorstw. Na podstawie tych planów ustalany będzie plan przelewów na Rachunek Sum Obrotowych oraz plan przelewów z tego Rachunku w zależności od tego, czy plan akumulacji przewyższa plan zwiększenia normatywnych środków obrotowych, czy też plan zwiększenia przewyższa plan akumulacji.

Przelewy powyższe będą dokonywane do dnia 25 każdego miesiąca za miesiąc ubiegły lub zaliczkowo w innych teminach. Na podstawie kwartalnych bilansów będzie dokonywane ostateczne rozliczenie z Rachunkiem Sum Obrotowych w oparciu o faktyczną akumulację środków normatywnych w porównaniu z planowanym ich zapotrzebowaniem.

5. Normowaniu podlegają zasoby płatnicze, zapasy materiałowe i produkcyjne oraz wydatki przyszłych okresów.

6. Bankowe kredyty na cele obrotowe mogą by udzielone:
   a) przedsiębiorstwom i zakładom produkcyjnym i produkcyjno-usługowym w granicach normatywów na okres przejściowy do otrzymania dotacji z Rachunku Sum Obrotowych,
   b) na ponad normatywne sezonowe lub specjalne zapasy materiałowe i produkcyjne oraz wydatki przyszłych okresów,
   c) na podstawie oddanych do inkasa dokumentów (faktur) za wyroby lub usługi.
   Zasady udzielania innych kredytów na cele obrotowe ustalą przepisy szczegółowe.

7. Udzielanie kredytów bankowych następuje na ściśle ograniczony czas. Kredyt przeterminowany podlega pokryciu z wpływów na rachunek bankowy przedsiębiorstwa lub zakładu z pierwszeństwem przed innymi płatnościami, oprócz wynagrodzeń za pracę, płatności, których pierwszeństwo jest oparte na szczególnych przepisach ustawowych oraz oprócz przelewów na Fundusz Akcji Socjalnej. Kredyt przeterminowany podlega wyższemu oprocentowaniu.

V. Odpisy amortyzacyjne i kapitalne remonty.

1. Przedsiębiorstwa i zakłady, które nie przeprowadziły jeszcze inwentaryzacji i oszacowania majątku, a tym samym nie mogą drogą normalną ustalić wysokości odpisów amortyzacyjnych, usta-

lą koszty amortyzacji na 1950 rok metodą szacunkowa, obliczając je w ustalonym procencie od zaplanowanych obrotów rocznych przedsiębiorstwa jako całości oraz w analogiczny sposób od obrotu rocznego swoich samodzielnie bilansujących zakładów pracy.

2. Przedsiębiorstwa i zakłady obowiązane są odprowadzić do 25 każdego miesiąca do Narodowego Banku Polskiego na rachunek amortyzacji swego przedsiębiorstwa 1/12 części sumy amortyzacyjnej, przewidzianej we własnym planie eksploatacyjno-finansowym na dany rok kalendarzowy. Wpłaty te są wpłatami zaliczkowymi. Rozliczenie ostateczne — wysokości faktycznej dokonanych odpisów nastąpi po każdorocznym zamknięciu rachunkowym. Suma wpłat amortyzacyjnych omawianych jednostek powinna równać się wpłacie amortyzacyjnej całości danego przedsiębiorstwa.

3. Wysokość stawek procentowych amortyzacji dla poszczególnych przedsiębiorstw jak również wysokość części odpisów amortyzacyjnych, przeznaczonej na sfinansowanie kapitalnych remontów, ustali P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji.

4. Niewykorzystane w ciągu roku środki zakumulowane na remont kapitalny pozostają w dyspozycji przedsiębiorstw do wykorzystania w roku następnym.

B. Postanowienia specjalne dla poszczególnych przedsiębiorstw.

I. Polskie Koleje Państwowe.

1. W przedsiębiorstwie P.K.P. bilansującymi samodzielnie zakładami pracy, działającymi na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego a rozliczającymi się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych, są zgodnie z postanowieniem § 2 pkt. 5 ustęp drugi uchwały K.E.R.M. z dnia 27. 5. 1949 r.: Dyrekcje Okręgowe Kolei Państwowych, Warsztaty Mechaniczne P.K.P. i Centrala Zaopatrzenia P.K.P.

Zakładami pracy działającymi na zasadach wewnętrznego rozrachunku gospodarczego w ramach jednego bilansującego samodzielnie zakładu pracy w przedsiębiorstwie P.K.P. jednak nie roliczającymi się z budżetem państwa są jednostki organizacyjne wyszczególnione w § 2 pkt. 3 uchwały K.E.R.M. z dnia 27. 5. 1949 r.

2. Dochody Polskich Kolei Państwowych składają się z wpływów z usług wykonanych w związku z przewozem osób, bagażu, przesyłek towarowych, ekspresowych i poczty, oraz z opłat za wytwory i usługi poza przewozowe.

3. Wysokość dochodów przypadających z przewozów co miesiąc dla poszczególnych Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych ustalana będzie w wysokości wynikającej z przemnożenia ilości jednostek obrachunkowych dla poszczególnych rodzajów wykonanych usług przewozowych przez ustaloną w planie cenę tych jednostek, obejmującą planowany koszt własny przewozów każdej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych oraz marżę planowanego zysku.

4. Jednostkami obrachunkowymi przy przewozach są osiokilometry, a przy przewozie osób, bagażu, przesyłek towarowych i ekspresowych — obok — osiokilometrów — również czynności nadawczo-odbiorcze wyrażone w ilości sprzedanych biletów oraz w tonach nadanych i wydanych przesyłek bagażowych, towarowych i ekspresowych.

5. Opłaty za przewozy pobierane przez poszczególne kasy P.K.P. kasy te wpłacają co dzień na rachunki operacyjne własnych Dyrekcji Okręgowych Kolei Państwowych w Narodowym Banku Polskim.

6. Dyrekcje Okręgowe Kolei Państwowych i Dyrekcja Generalna Kolei Państwowych w terminach ustalonych w porozumieniu z NBP zgromadzone na ich rachunkach w Narodowym Banku Polskim wpływy za przewozy przelewają na specjalny Centralny Rachunek Przewozów P.K.P. w Narodowym Banku Polskim, prowadzony na subkontach dla poszczególnych miesięcy.

Na oddzielnym subkoncie tegoż rachunku Narodowy Bank Polski gromadzić będzie wszelkie wyrównania z rozrachunków zagranicznych, jak również dokonywać będzie wypłat z tytułu rozrachunków zagranicznych.

7. Dyrekcja Generalna Kolei Państwowych dokonywuje w terminach ustalonych w porozumieniu z NBP, z Centralnego Rachunku Przewozów Polskich Kolei Państwowych przelewy zaliczkowe dla poszczególnych Dyrekcyj Okręgowych Kolei Państwowych na poczet należnych im dochodów przewozowych, obliczonych na podstawie planowanych na miesiąc następny do wykonania usług przewozowych w jednostkach przewozowych oraz nadawczo-odbiorczych.

8. Do dnia 25 następnego miesiąca za miesiąc ubiegły Dyrekcja Generalna Kolei Państwowych przeprowadza ostateczne rozliczenie z poszczególnymi Dyrekcjami Okręgowymi Kolei Państwowych z tytułu przypadających dla nich dochodów z przewozów.

Podstawą rozliczenia są kwoty przypadających dla każdej Dyrekcji Okręgowej K.P. dochodów z przewozów, ustalone w sposób podany wyżej w punkcie B. I. 3, oraz kwoty przelewów zaliczkowych dokonanych zgodnie z punktem B. I. 7. Różnice wynikające z ostatecznego rozliczenia z poszczególnymi Dyrekcjami Okręgowymi K.P. na plus albo na minus wyrównywuje Dyrekcja Generalna Kolei Państwowych po przez Centralny Rachunek Przewozów P.K.P. przy wypłacie zaliczkowych przelewów dla D.O.K.P. za miesiąc następny.

9. Saldo wynikające na Centralnym Rachunku Przewozów P.K.P. (stan odpowiedniego subkonta na ultimo miesiąca za który Dyrekcja Generalna K.P. dokonała ostatecznych rozliczeń z Dyrekcjami Okręgowymi K.P. z tytułu dochodów za przewozy) rozliczane jest z Rachunkiem Wyrównawczym Cen w Narodowym Banku Polskim.

10. Przelewy między Centralnym Rachunkiem Przewozów P.K.P. a Rachunkiem Wyrównawczym Cen mogą być dokonywane zaliczkowo w wysokości i w terminach uzgodnionych przez Dyrekcję Generalną Kolei z Narodowym Bankiem Polskim,

z tym, że po upływie miesiąca następuje rozliczenie ostateczne według rzeczywistych wielkości.

11. Wpływy z opłat za wytwory i usługi poza przewozowe pobierane i gromadzone są na rachunkach operacyjnych w N.B.P. tych Dyrekcyj Okręgowych K.P. oraz innych samodzielnie bilansujących zakładów pracy w ramach przedsiębiorstwa P.K.P., które świadczenia wykonały.

12. Na pokrycie wydatków związanych z płaconymi przez P.K.P. odszkodowaniami z tytułu odpowiedzialności cywilnej za nieszczęśliwe wypadki tworzy się Fundusz Planowanego Ryzyka, powstający z narzutu wkalkulowanego do planowanego kosztu własnego przewozów.

Fundusz Planowanego Ryzyka lokowany będzie na oddzielnym rachunku w Narodowym Banku Polskim.

Funduszem tym administruje Dyrekcja Generalna Kolei Państwowych.

Wysokość narzutu na Fundusz Planowanego Ryzyka i sposób gospodarowania tym Funduszem ustali Minister Komunikacji w porozumieniu z Przewodniczącym P.K.P.G.

13. Przedsiębiorstwo P.K.P. płaci podatek obrotowy od dochodów brutto.

Płatnikiem podatku obrotowego — jest Dyrekcja Generalna Kolei Państwowych (od dochodów pochodzących z opłat za przewozy) zaś każdy samodzielnie bilansujący zakład od opłat poza przewozowych w obrocie z osobami trzecimi (z zewnątrz).

14. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się w 1950 roku całą sumę odpisu amortyzacyjnego.

Wysokość odpisu amortyzacyjnego na 1950 r. ustali P.K.P.G. na wniosek Min. Komunikacji w procentach od obrotu.

15. W bilansie otwarcia na 1950 rok należy ustalić faktyczną wartość inwentarzową majątku trwałego Warsztatów Mechanicznych P.K.P., Centrali Zaopatrzenia P.K.P. i jednostek organizacyjnych działających na wewnętrznym rozrachunku gospodarczym w ramach Dyrekcyj Okręgowych P.K.P.

Faktyczna wartość inwentarzowa majątku trwałego Dyrekcji okręgowych Kolei Państwowych i Zarządu Warszawskich Kolei Dojazdowych winna być ujęta w bilansie otwarcia na 1951 r.

16. Z rachunku Narzutów Administracyjnych pokrywane są wydatki Dyrekcji Generalnej Kolei Państwowych. Narzut administracyjny w wysokości 1% dochodów przewozowych brutto odprowadza na Rachunek Narzutów Administracyjnych Generalna Dyrekcja K.P. z rachunku operacyjnego.

II. Państwowa Komunikacja Samochodowa.

1. Bilansującymi samodzielnie w ramach przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej zakładami pracy działającymi na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego, a rozliczającymi się z budżetem państwa za pośrednictwem Rachunku wyrównawczego — są Dyrekcje Okręgowe Państwowej Komunikacji Samochodowej.

2. Wpływy z przewozów, spedycji i wszelkie inne zarachowywane są na dobro tej dyrekcji Okręgowej P.K.S., która świadczenie wykonała.

3. Przedsiębiorstwo opłaca podatek obrotowy od dochodów brutto, pochodzących z opłat za przewozy i inne usługi dla osób trzecich.

Podatnikiem i płatnikiem podatku obrotowego są poszczególne Dyrekcje Okręgowe P.K.S.

4. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się ustalony przez P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji procent odpisów amortyzacyjnych wpłaconych przez Dyrekcje Okręgowe P.K.S.

5. Z rachunku Narzutów Administracyjnych pokrywane są wydaki Dyrekcji Naczelnej Państwowej Komunikacji Samochodowej.

Narzut Administracyjny w wysokości 1% od obrotu wpłacają Dyrekcje Okręgowe P.K.S.

III. Polskie Linie Lotnicze „LOT"

1. Przedsiębiorstwo Polskie Linie Lotnicze „LOT" obejmuje swoim bilansem i rachunkiem wynikowym całość działalności przedsiębiorstwa, i rozlicza się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunku wyrównawczego.

2. Przedsiębiorstwo jest podatnikiem i płatnikiem przemysłowego podatku obrotowego od dochodów brutto.

3. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się ustalony przez P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji procent odpisów amortyzacyjnych.

IV. Państwowa Żegluga Śródlądowa.

1. W skład przedsiębiorstwa Państwowej Żeglugi Śródlądowej wchodzą samodzielnie bilansujące, działające na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego, a rozliczające się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych zakłady pracy tworzone przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. Wszelkie opłaty za świadczenia zarachowuje się na dochód tego samodzielnie bilansującego zakładu, który świadczenia wykonał.

3. Przedsiębiorstwo opłaca podatek obrotowy od dochodów brutto, pochodzących z opłat za przewozy i inne usługi dla osób trzecich.

Podatnikiem i płatnikiem podatku obrotowego są samodzielnie bilansujące zakłady.

4. Wysokość odpisów amortyzacyjnych na 1950 rok ustali P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji w procentach od obrotu.

5. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się w 1950 r. 100% odpisów amortyzacyjnych.

6. Z Rachunku Narzutów Administracyjnych pokrywane są wydatki Dyrekcji. Narzut Administracyjny w wysokości 1% od obrotu wpłacają samodzielnie bilansujące zakłady.

V. Stocznie Rzeczne.

1. Przedsiębiorstwo „Stocznie Rzeczne" obejmuje swoim bilansem i rachunkiem wynikowym

całość działalności przedsiębiorstwa i rozlicza się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych.

2. W skład przedsiębiorstwa wchodzą stocznie działające na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego i nie rozliczające się z budżetem państwa przez rachunki wyrównawcze.

3. Przedsiębiorstwo jest podatnikiem i płatnikiem podatku obrotowego od wartości wyrobów sprzedanych osobom trzecim.

4. Wysokość odpisów amortyzacyjnych na rok 1950 ustali P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji.

5. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się w 1950 r. 100% odpisów amortyzacyjnych.

VI. Polskie Biuro Podróży „Orbis"

1. Przedsiębiorstwo obejmuje swoim bilansem i rachunkiem wynikowym całość działalności przedsiębiorstwa P.B.P. „Orbis" i rozlicza się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych.

2. Przedsiębiorstwo jest podatnikiem i płatnikiem podatku obrotowego od prowizji komisowej od sprzedaży biletów kolejowych, samochodowych, lotniczych oraz od innych dochodów brutto.

3. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się ustalony przez P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji procent odpisów amortyzacyjnych.

VII. Biuro Projektów i Studiów Komunikacyjnych.

1. Przedsiębiorstwo obejmuje swoim bilansem i rachunkiem wynikowym całość działalności przedsiębiorstwa Biuro Projektów i Studiów Komunikacyjnych i rozlicza się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych.

2. Przedsiębiorstwo jest podatnikiem i płatnikiem podatku obrotowego od dochodów brutto.

3. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się ustalony przez P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji procent odpisów amortyzacyjnych.

4. W sprawach nieuregulowanych przepisami niniejszej uchwały w odniesieniu do Biura Projektów i Studiów Komunikacyjnych mają odpowiednie zastosowanie zasady systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Budownictwa.

VIII. Kamieniołomy i Klinkiernia Komunikacji.

1. Przedsiębiorstwo obejmuje swoim bilansem i rachunkiem wyrównawczym — całość działalności przedsiębiorstwa „Kamieniołomy i Klinkiernie Komunikacji" i rozlicza się z budżetem państwa za pośrednictwem rachunków wyrównawczych.

2. W skład przedsiębiorstwa wchodzą kamieniołomy i klinkiernie działające na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego i nie rozliczające się z budżetem państwa przez rachunki wyrównawcze.

3. Przedsiębiorstwo jest podatnikiem i płatnikiem podatku obrotowego od wartości wyrobów sprzedanych osobom trzecim.

4. Na sfinansowanie kapitalnych remontów przeznacza się w 1950 r. ustalony przez P.K.P.G. na wniosek Ministerstwa Komunikacji procent odpisów amortyzacyjnych.

IX. Centralny Zarząd Przedsiębiorstw Robót Komunikacyjnych oraz przedsiębiorstwa podległe.

Przedsiębiorstwa obowiązuje system finansowy ustalony dla przedsiębiorstw, podległych Ministerstwu Budownictwa.

UCHWAŁA

Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 4. X. 1949 r.

w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Prezesowi Rady Ministrów.

I. Postanowienia ogólne.

1. Ustala się zasady systemu finansowego dla następujących przedsiębiorstw podległych Prezesowi Rady Ministrów:

a) Polska Agencja Prasowa,

b) Zjednoczone Wytwórnie Sprzętu Sportowego i Szkutniczego,

c) Centrala Handlowa Sprzętu Sportowego i Szkutniczego.

Zasady systemu finansowego przedsiębiorstw Centralnego Urzędu Radiofonii ustala się odrębną uchwałą.

2. Polska Agencja Prasowa za wszelkie usługi informacyjno-prasowe pobiera opłaty wg ustalonej taryfy. Opłaty taryfowe ustalone będą na poziomie zapewniającym P. A. P. pokrycie planowanych kosztów własnych z uwzględnieniem planowanego zysku.

Opłaty taryfowe dla Polskiej Agencji Prasowej mogą być ustalone na poziomie niższym niż wynikające z ustalenia planowanych kosztów własnych tylko w tym wypadku, jeżeli pokrycie deficytu stąd wynikającego przewidziane jest w budżecie państwowym.

Tryb w jakim następuje powzięcie decyzji pokrycia deficytu z budżetu państwowego zostanie ustalony przez Ministerstwo Skarbu.

3. Zjednoczone Wytwórnie Sprzętu Sportowego i Szkutniczego sprzedają swoją produkcję wyłącznie Centrali Handlowej Sprzętu Sportowego i Szkutniczego po cenie fabrycznej tak ustalonej, aby obejmowała planowane koszty własne z uwzględnieniem planowanego zysku i przemysłowego podatku obrotowego.

4. Centrala Handlowa Sprzętu Sportowego i Szkutniczego zakupuje również towary z innych źródeł, a mianowicie w Centralach handlowych, państwowych, branżowych, macierzystych lub importowych po cenie wynikającej z pomniejszenia ceny hurtowej o rabat hurtowy, oraz w zakładach wytwórczych po cenach fabrycznych.

5. Centrala Handlowa Sprzętu Sportowego i Szkutniczego sprzedaje nabywane towary przedsiębiorstwom handlowym po cenach hurtowych. Cena hurtowa odnośnie towarów produkcji Zjednoczonych Wytwórni Sprzętu Sportowego i Szkutniczego jest ceną fabryczną powiększoną o marżę hurtową.

6. Sieć detaliczna Centrali Handlowej Sprzętu Sportowego i Szkutniczego sprzedaje towary wyłącznie po cenach detalicznych. Cena detaliczna jest ceną hurtową powiększoną o marżę detalu.

7. Ceny fabryczne dla Zjednoczonych Wytwórni Sprzętu Sportowego i Szkutniczego, ja również wysokość marży detalicznej i hurtowej dla Centrali Handlowej Sprzętu Sportowego i Szkutniczego ustala się w trybie uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 lipca 1949 r. w sprawie tymczasowego uregulowania trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat za świadczenia i usługi.

8. Ustalenie ceny hurtowej poniżej poziomu ceny fabrycznej powiększonej o marżę hurtową, może nastąpić jedynie w ramach zleconych akcji wychowania fizycznego, jeżeli pokrycie deficytu stąd wynikającego przewidziane jest w budżecie państwowym. Tryb w jakim następuje decyzja pokrycia deficytu z budżetu państwowego zostanie ustalony przez Ministerstwo Skarbu.

II. Opodatkowanie obrotów i zysków.

9. Zjednoczone Wytwórnie Sprzętu Sportowego i Szkutniczego są zarówno podatnikiem jak i płatnikiem przemysłowego podatku obrotowego.

Stawka przemysłowego podatku obrotowego wynosi 1%.

10. Centrala Handlowa Sprzętu Sportowego i Szkutniczego jest zarówno podatnikiem jak i płatnikiem handlowego podatku obrotowego w zakresie:

a) sprzedaży hurtowej i detalicznej,

b) obrotów wewnętrznych (międzyszczeblowych) tj. sprzedaży hurtu do własnego detalu.

Stawka handlowego podatku obrotowego wynosi 1%.

11. Przedsiębiorstwo „Polska Agencja Prasowa“ zostaje zwolniona od podatku obrotowego.

12. Podatnikami i płatnikami podatku dochodowego są wszystkie przedsiębiorstwa wymienione w ust. 1.

Podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym jest zysk bilansowy przedsiębiorstwa.

Stawka podatku dochodowego w odniesieniu do wszystkich wymienionych przedsiębiorstw wynosi 10% zysku.

13. Terminy płatności zarówno podatku obrotowego jak i dochodowego przypadają na dzień 25 każdego miesiąca, od osiągniętych w ubiegłym miesiącu obrotów i zysków.

14. Postanowienia niniejszej uchwały odnośnie podatku obrotowego mają charakter wytycznych do sporządzania planów finansowych na rok 1950.

III. Rozliczenia i wyniki.

15. Należne Polskiej Agencji Prasowej opłaty taryfowe od wydawnictw czasopism korzystających z usług informacyjno-prasowych agencji, obliczane są w okresach miesięcznych od ilości nakładu tych wydawnictw. Ilość nakładu ustala się na podstawie ilości przydzielonego tym wydawnictwom papieru.

Rozliczanie opłat i przekazanie należnych sum następuje w terminie do 15 każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

16. Wszystkie wymienione w art. 1 pkt. 1—3 przedsiębiorstwa obliczą normatywy środków obrotowych według stanu na dzień 1 stycznia 1950 roku, oraz ustalą przewidywaną na ten dzień wysokość własnych środków obrotowych, jak również różnicę (nadwyżkę lub niedobór) pomiędzy normatywnymi środkami obrotowymi, a własnymi.

17. Ustaloną na dzień 1 stycznia 1950 roku nadwyżkę własnych środków obrotowych ponad normatyw przedsiębiorstwa przelewają na Rachunek Sum Obrotowych, ustalony zaś na ten dzień niedobór własnych środków obrotowych pokryty będzie dotacją z tego Rachunku.

IV. Postanowienia końcowe.

18. Odnośnie zagadnień niewymienionych w niniejszej uchwale obowiązują przepisy uchwał Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów:

a) z dnia 12. IV. 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwom: Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Lekkiego, Rolnego i Spożywczego oraz Ministerstwom Handlu Wewnętrznego i Handlu Zagranicznego na rok 1950,

b) z dnia 12. IV. 1949 r. w sprawie finansowania remontów kapitalnych,

c) z dnia 9. VIII. 1949 r. w sprawie finansowania inwestycji, oraz

d) z dnia 12. VII. 1949 r. w sprawie trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat na świadczenia lub usługi.

UCHWAŁA

Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 4. X. 1949 r.

w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Oświaty.

I. Postanowienia ogólne.

1. Ustala się zasady systemu finansowego dla następujących przedsiębiorstw, podległych Ministerstwu Oświaty:

1) Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych,

2) Państwowe Zakłady Pomocy Szkolnych,

3) Centrala Zaopatrzenia Szkół.

2. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych sprzedają wydawnictwa własne instytucjom lub przedsiębiorstwom handlowym po cenie fabrycznej, zapewniającej pokrycie planowanych kosztów własnych z uwzględnieniem handlowego podatku obrotowego i planowanego zysku. Cena fabryczna wydawnictw własnych Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych jest równocześnie ceną hurtową

3. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych nabywają produkcję obcą po cenie wynikającej z ustalenia ceny hurtowej pomniejszonej o rabat hurtowy i sprzedają ją przedsiębiorstwom handlowym po cenie hurtowej.

4. Handlowa sieć detaliczna Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych sprzedaje produkcję własną i produkcję obcą po cenach detalicznych. Cena detaliczna jest ceną hurtową, powiększoną o marżę detalu.

5. Państwowe Zakłady Pomocy Szkolnych sprzedają produkcję własną wyłącznie Centrali Zaopatrzenia Szkół po cenie fabrycznej wynikającej z ustalenia planowanych kosztów własnych z uwzględnieniem przemysłowego podatku obrotowego i planowanego zysku.

6. Centrala Zaopatrzenia Szkół sprzedaje zakupione w Państwowych Zakładach Pomocy Szkolnych oraz w innych źródłach towary po cenach detalicznych, wynikających z powiększenia ceny zakupu o marżę detalu.

7. Wysokość marży detalicznej ustala się w trybie Uchwały K. E. R. M. z dnia 12 lipca 1949 w sprawie tymczasowego uregulowania trybu zatwierdzania cen, taryf i dopłat za świadczenia i usługi.

8. W Państwowych Zakładach Wydawnictw Szkolnych i Centrali Zaopatrzenia Szkół ustalenie ceny detalicznej poniżej poziomu kosztów własnych, tj. ceny hurtowej ewentualnie fabrycznej powiększonej o marżę detalu może nastąpić jedynie w ramach zleconych akcji oświatowych, jeżeli pokrycie deficytu stąd wynikającego przewidziane jest w budżecie państwowym. Tryb w jakim następuje powzięcie decyzji pokrycia deficytu z budżetu państwowego zostanie ustalone przez Ministerstwo Skarbu.

II. Opodatkowanie Obrotów i Zysków.

9. Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych opłacają handlowy podatek obrotowy w wysokości 1% od obrotów w zakresie zarówno produkcji własnej, jak i obcej, wolne są natomiast od przemysłowego podatku obrotowego.

Państwowe Zakłady Pomocy Szkolnych są zarówno płatnikiem jak i podatnikiem przemysłowego podatku obrotowego.

Stopa zarówno przemysłowego jak i handlowego podatku obrotowego wynosi 1%.

10. Centrala Zaopatrzenia Szkół opłaca handlowy podatek obrotowy w wysokości 1% od całości dokonanych obrotów.

11. Wszystkie wymienione w art. 1 przedsiębiorstwa są zarówno podatnikami jak i płatnikami podatku dochodowego.

Podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym jest zysk bilansowy przedsiębiorstwa.

Stopa podatku dochodowego wynosi 10% zysku.

12. Terminy płatności zarówno podatku obrotowego jak i dochodowego przypadają na dzień 25 każdego miesiąca od osiągniętych w ubiegłym miesiącu obrotów i zysku.

13. Postanowienia niniejszej uchwały dotyczące podatku obrotowego mają charakter wytycznych do sporządzania planów finansowych na r. 1950.

III. Rozliczenia i wyniki.

14. Wszystkie wymienione w art. 1 przedsiębiorstwa ustalą według stanu na dzień 1 stycznia 1950 r. wysokość posiadanych własnych środków obrotowych oraz obliczą normatywy środków obrotowych. Planowo ustaloną na ten dzień nadwyżkę własnych środków obrotowych ponad normatywy, przedsiębiorstwa te przeleją na Rachunek sum obrotowych, planowo zaś ustalony niedobór normatywnych środków obrotowych uzupełniony będzie dotacją z tego Rachunku.

IV. Postanowienia końcowe.

15. Odnośnie zagadnień nie uregulowanych w niniejszej Uchwale obowiązują przepisy Uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów:

a) z dnia 12. IV. 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwom Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Lekkiego, Rolnego i Spożywczego oraz Ministerstwom Handlu Wewnętrznego i Handlu Zagranicznego na rok 1950,

b) z dnia 12. IV. 1949 r. w sprawie finansowania kapitalnych remontów,

c) z dnia 9. VIII. 1949 r. w sprawie finansowania inwestycji, oraz

d) z dnia 12. VII. 1949 r. w sprawie trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat za świadczenia lub usługi.

UCHWAŁA

Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 4. X. 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Centralnemu Urzędowi Radiofonii.

I. Postanowienia ogólne.

1. Ustala się zasady systemu finansowego dla następujących przedsiębiorstw podległych Centralnemu Urzędowi Radiofonii:

1) Przedsiębiorstwo Państwowe Polskie Radio,
2) Przedsięb. Państwowe Radiofonizacji Kraju.

2. Przedsiębiorstwo Państwowe Polskie Radio za swoje usługi nadawania programów radiowych i telewizyjnych pobiera:

a) opłaty za korzystanie z zezwolenia radiofonicznego (abonamentowe);
b) procentowo ustaloną część opłat abonamentowych, pobieranych za korzystanie z urządzeń radiofonii przewodowej.

3. Za wykonane usługi informacyjno-nadawcze PP. Polskie Radio pobiera wynagrodzenie w formie taryfowych opłat jednorazowych, lub periodycznych, ustalonych w trybie przewidzianym w Uchwała K. E. R. M. z dn. 12 lipca 1949 r. w sprawie uregulowania trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat.

4. Za instalacje urządzeń technicznych i ich obsługę PP. Polskie Radio pobiera opłaty cennikowe, ustalone na podstawie kalkulacji kosztów własnych (łącznie z kosztami zainstalowanego sprzętu) z uwzględnieniem przemysłowego podatku obrotowego i doliczeniem planowanego zysku.

5. P.P. Radiofonizacji Kraju za swoje usługi:

a) w zakresie instalowania głośników abonentom i przyłączania ich do sieci radiofonii przewodowej pobiera opłaty cennikowe ustalone na podstawie kalkulacji kosztów własnych (łącznie z kosztami zainstalowanego sprzętu);
b) w zakresie wytwarzania energii elektroakustycznej i przesyłania jej do głośników abonentów oraz konserwacji urządzeń radiofonii przewodowej, otrzymuje tę część opłat abonentowych radiofonii przewodowej, która pozostaje po potrąceniu procentowych opłat należnych P. P. Polskie Radio za dostarczanie programu;
c) w zakresie konserwacji i napraw radioodbiorników oraz zakładania urządzeń radiowych, pobiera opłaty cennikowe ustalone na podstawie kalkulacji, a zapewniające pokrycie planowanych kosztów własnych z uwzględnieniem przemysłowego podatku obrotowego i planowanego zysku.

6. Wysokość opłat abonamentowych zarówno radiowych jak i radiofonii przewodowej oraz opłat cennikowych ustala się w trybie przewidzianym w Uchwale K. E. R. M. z dnia 12 lipca 1949 r. w sprawie uregulowania trybu zatwierdzania cen, taryf i opłat. Stopa przemysłowego podatku obrotowego wynosi 1%.

II. Opodatkowanie obrotów i zysków.

7. P. P. Polskie Radio w zakresie opłat wymienionych w p. 4 oraz P. P. Radiofonizacji Kraju w zakresie usług wymienionych w art. 5 c) niniejszej uchwały są podatnikami i płatnikami przemysłowego podatku obrotowego.

8. P. P. Polskie Radio w zakresie wpływów z opłat abonamentowych i opłat za usługi informacyjno-nadawcze oraz P. P. Radiofonizacji Kraju w zakresie wpływów z opłat abonamentowych i opłat za instalacje głośnikowe są zwolnione od podatku obrotowego.

9. Podatnikami i płatnikami podatku dochodowego są wymienione w art. 1 przedsiębiorstwa.

Podstawą opodatkowania podatkiem dochodowym jest zysk bilansowy przedsiębiorstwa.

Stopa podatku dochodowego wynosi 10% zysku.

10. Terminy płatności zarówno podatku obrotowego jak i dochodowego przypadają na dzień 25 każdego miesiąca od osiągniętych w ubiegłym miesiącu obrotów i zysku.

11. Postanowienia niniejszej uchwały dotyczące podatku obrotowego mają charakter wytycznych do sporządzania planów finansowych na rok 1950.

III. Rozliczenia i wyniki.

12. Centralny Urząd Radiofonii ustala w porozumieniu z P. K. P. G. wysokość procentowych opłat należnych PP. Polskie Radio od wpływów abonamentowych PP. Radiofonizacji Kraju.

Rozliczenia te i przelewy winny być dokonane do dnia 15 każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

13. Wyniki działalności P. P. Radiofonizacji Kraju odnośnie usług wyszczególnionych w art. 5 pkt. a i b należy rozgraniczać na zasadzie rozrachunku wewnętrznego od wyników działalności odnośnie usług wyszczególnionych w art. 5 punkt c.

14. Straty wymienionych przedsiębiorstw wynikające z ewentualnego ustalenia opłat abonamentowych poniżej poziomu planowanych kosztów winny być przewidziane w budżecie C. U. R. i będą pokryte w formie dotacji budżetowych.

Tryb w jakim następuje powzięcie decyzji pokrycia deficytów z budżetu państwowego zostanie ustalony przez Ministerstwo Skarbu.

15. Wymienione w art. 1 przedsiębiorstwa ustalą wg stanu na dzień 1 stycznia 1950 r. wysokość posiadanych własnych środków obrotowych oraz obliczą normatywy środków obrotowych.

Planowo ustaloną na ten dzień nadwyżkę środków obrotowych ponad normatywy, przedsiębiorstwa te przeleją na Rachunek sum obrotowych, planowo zaś ustalony niedobór normatywny środków obrotowych uzupełniony będzie dotacją z tego r-ku.

IV. Postanowienia końcowe.

16. Odnośnie zagadnień nieuregulowanych w niniejszej uchwale, obowiązują przepisy uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12. IV. 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwom Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Przemysłu Lekkiego, Rolnego i Spożywczego oraz Ministerstwom Handlu Wewnętrznego i Handlu Zagranicznego na rok 1950, oraz z tejże daty w sprawie finansowania kapitalnych remontów, jak również z dnia 9. VIII. 1949 r. w sprawie finansowania inwestycji.

ZARZĄDZENIE

Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 21 września 1949 r.

w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych przedsiębiorstw państwowych i państwowo-spółdzielczych w roku 1949.

W związku z koniecznością sporządzenia w sposób jednolity zamknięć rachunkowych w roku operacyjnym 1949 w przedsiębiorstwach państwowych i państwowo-spółdzielczych, zarządzam co następuje:

§ 1.

Przedsiębiorstwa państwowe i państwowo-spółdzielcze sporządzą w roku 1949 spis z natury wszystkich składników majątkowych, oddanych im w zarząd i użytkowanie, jak również stanowiących ich własność, według zasad podanych w niniejszym zarządzeniu.

§ 2.

Przedsiębiorstwa wymienione w § 1, które rozliczały się dotychczas bezpośrednio z budżetem państwa, a od 1. I. 1950 r. przechodzą na rozrachunek gospodarczy obowiązane są zinwentaryzować cały posiadany majątek trwały. Składniki majątkowe przejęte przez zarząd państwowy winy być wycenione na poziomie przeciętnych cen nabycia, lub w ich braku — kosztów wytworzenia w roku 1939 lub 1938, zgodnie z Instrukcją Przewodniczącego Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 22. X. 1945 r.

Przedmioty majątkowe nabyte lub wytworzone w czasie zarządu państwowego należy wycenić według kosztów nabycia lub rzeczywistych kosztów wytworzenia. Celem obliczenia obecnej wartości użytkowej tych składników w stosunku do wartości pierwotnej, należy uwzględnić stopień ich zużycia, biorąc pod uwagę ich przydatność do dalszego użytkowania oraz obniżenie ich wartości wskutek postępu technicznego.

Sprostowania wartości przedmiotów majątku trwałego należy dokonać metodą pośrednią, przez wykazanie w inwentarzu sum wyrażających to sprostowanie w stanie biernym, jako umorzenia wartości.

§ 3.

Inwentaryzacji podlegają również roboty kapitalne tj. inwestycje i kapitalne remonty rozpoczęte i to zarówno sfinansowane ze środków planu finansowego jak i z innych środków.

W pierwszym wypadku należy sporządzić spis według tytułów inwestycyjnych ewent. według robót, w wypadku drugim według rodzaju wykonywanych robót.

§ 4.

Prace inwentaryzacyjne winny być rozłożone w zależności od potrzeb na ultimo ostatnich 3-ch miesięcy roku kalendarzowego 1949, tak, aby normalna działalność zakładów pracy nie doznała przerw.

O ile spis z natury pewnej grupy składników majątkowych przeprowadzony zostanie przed dniem bilansowym, tj. przed dniem 31. XII. 1949 r. należy stan stwierdzony w dniu inwentaryzacji doprowadzić księgowo do stanu na dzień 31. XII. 1949 r.

§ 5.

Inwentaryzacją należy objąć wszystkie składniki środków trwałych i obrotowych, będących w dyspozycji zakładu pracy i to zarówno znajdujących się w ewidencji księgowej przedsiębiorstwa, jak również i tą ewidencją dotychczas nie objętych bez względu na to, czy dane składniki są użytkowane, czy też nie są użytkowane.

§ 6

Dla przeprowadzenia prac inwentaryzacyjnych — przedsiębiorstwa powołują komisje inwentaryzacyjne, w skład których oprócz przedstawicieli przedsiębiorstwa wejdą delegaci Rady Zakładowej oraz przedstawiciele miejscowej Rady Narodowej. W większych zakładach pracy można wyznaczyć kilka podkomisji, o ile zakres prac inwentaryzacyjnych będzie tego wymagał.

§ 7.

W wypadkach stwierdzenia ilościowych niedoborów przekraczających normy branżowe, należy zawiadomić właściwe organa kontroli wewnętrznej celem przeprowadzenia dochodzeń.

Ujawnione niedobory i nadwyżki w żadnym wypadku nie mogą być kompensowane przy ustalaniu różnic inwentaryzacyjnych.

§ 8.

Przy sporządzaniu zestawień zbiorczych należy ugrupować zinwentaryzowane składniki majątku trwałego i obrotowego zgodnie z układami branżowymi planów kont, które będą obowiązywać od 1 stycznia 1950 r.

§ 9

Zasady wyceny składników majątkowych uregulowane będą odrębną instrukcją Departamentu Finnansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w sprawie zamknięcia ksiąg handlowych za rok 1949.

§ 10.

Poszczególne przedsiębiorstwa wydadzą dla swych zakładów pracy szczegółowe Instrukcje inwentaryzacyjne, dostosowane do warunków branżowych i lokalnych, w oparciu o załączoną do niniejszego zarządzenia instrukcję ramową.

Za Przewodniczącego
Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego
(—) E. Szyr, Minister.

Załącznik do Zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 21 września 1949 r.

Instrukcja

(Ramowa)

w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji w przedsiębiorstwach państwowych i państwowo-spółdzielczych w związku z zamknięciem ksiąg rachunkowych w roku 1949.

I. Przedmiot inwentaryzacji.

Spisaniem z natury muszą być objęte następujące składniki majątkowe:

a) składniki majątku trwałego,

b) materiały magazynowe,

c) wyroby gotowe i półgotowe, roboty w toku, roboty odpłatne i odpadki,

d) środki płatnicze.

II. Terminy inwentaryzacji (przykładowe).

Zapasy znajdujące się na składach otwartych spisać należy:

1) w dniach 29 i 30 X. 1949 r. wyroby i półwyroby gotowe według stanu na dzień 30. X. 1949 r. godzina 6-ta rano (godzina zakończenia zmiany nocnej);

2) 30. XI., 1. i 2. XII. 1949 r. roboty w toku, surowce i materiały pomocnicze według stanu na dzień 30. XI. 1949 r. godzina 6-ta rano;

3) w dniach 28—31. XII. 1949 r. zapasy materiałów znajdujących się w magazynach zamkniętych według stanu na dzień 31. XII. 1949 r. godzina 6-ta rano ;

4) składniki majątku trwałego spisać należy w dniach 29 i 30. XI. 1949 r. według stanu na dzień 30. XI. 1949 r.;

5) środki płatnicze podlegają inwentaryzacji w dniu 31. XII. 1949 r. (rozłożenie terminów inwentaryzacji winno być uwarunkowane względami technicznymi i lokalnymi).

Skorygowanie zapisów w księgowości na skutek przepracowanego spisu z natury należy przeprowadzić według stanu w dniu spisu. W związku z tym, aby otrzymać stan zapasów w dniu bilansowym należy przy zachowaniu ciągłości księgowej, stan ustalony podczas inwentaryzacji doprowadzić do stanu w dniu 31. XII. 1949 r.

III. Przygotowanie inwentaryzacji.

1. Do zorganizowania i przygotowania prac inwentaryzacyjnych wyznaczyć należy dla każdego zakładu **kierownika** (komisarza spisowego), który:

a) sporządzi plan sytuacyjny przedsiębiorstwa (zakładu), z podziałem na rejony i pola, odpowiadające granicom składów materiałowych i wydziałów ruchu. (Dla każdego rejonu należy wyznaczyć kierownika rejonowego, który będzie odpowiedzialny za przeprowadzenie inwentaryzacji w podległym mu rejonie, do dyspozycji kierownika inwentaryzacji należy przydzielić potrzebną ilość pracowników),

b) zarządzi, by wydziały i biura, biorące udział w pracach inwentaryzacyjnych zawczasu poczyniły przygotowania, by inwentaryzacja mogła się odbyć prawidłowo, w wyznaczonych terminach i bez przerw w produkcji.

2. W związku z tym, kierownicy magazynów i miejsc składowych winni przed terminem inwentaryzacji uporządkować i posortować zapasy wg grup materiałów i wyrobów, magazynów podręcznych do przechowywania materiałów drobnych nie należy uzupełniać zapasami w ciągu miesiąca poprzedzającego dzień inwentaryzacji, a o ile to możliwe, należy dążyć do ich zlikwidowania możliwie przed terminem inwentaryzacji.

3. Sortowanie zapasów należy przeprowadzić według stopnia przydatności na:

1) materiały i wytwory pełnowartościowe (= p),

2) materiały i wytwory niepełnowartościowe (= np).

3) materiały i wytwory na złom lub odpady wartościowe (= z).

4. Wyroby gotowe znajdujące się w pomieszczeniach poszczególnych wydziałów należy przekazać do właściwych składów, jeśli wydział nie jest składem dla tych wyrobów.

5. Materiały z rozbiórek i nieużyteczne części maszyn i urządzeń, odpady i wytwórczości oraz wytwory przedstawiające tylko wartość złomu, należy przed rozpoczęciem inwentaryzacji — po stwierdzeniu wagi — przekazać do odnośnych składów lub miejsc zużytkowania, aby można było uznać lub obciążyć równowartością tych materiałów odnośne wydziały w starym roku operacyjnym.

6. W okresie inwentaryzacyjnym należy w miarę możności wstrzymać wzgl. ograniczyć do minimum transporty wewnętrzne, niezbędne materiały winny być przekazane do miejsc zużycia przed terminem inwentaryzacji.

7. W wydziałach i warsztatach pracujących na zlecenie, należy wszystkie materiały podstawowe, części gotowe, półgotowe lub roboty w toku uporządkować według numerów zleceń, rodzaju i stopnia wytwarzania lub obróbki, poszczególne części zaś zaopatrzyć numerem zleceń oraz symbolem odpowiedniej grupy kalkulacyjnej.

8. Jeżeli na poszczególnych polach inwentaryzacyjnych znajdują się większe zapasy materiałów nie zużytych, należy je bezwzględnie zwrócić do magazynu przed rozpoczęciem inwentaryzacji.

9. Spisywanie i kontrola zapasów nie mogą wpłynąć ujemnie na wysyłkę w okresie inwentaryzacji.

10. Wyroby gotowe podlegające załadowaniu w czasie wykonywania inwentaryzacji, a przeznaczone do wysyłki w okresie poprzedzającym dzień inwentaryzacji, należy specjalnie oznaczyć i złożyć osobno. Wyroby te należy spisać na oddzielnych arkuszach, a po ukończeniu inwentaryzacji kierownik inwentaryzacji winien sprawdzić, czy wysyłka ich faktycznie nastąpiła.

11. Celem przyspieszenia prac inwentaryzacyjnych, należy przygotować na miejscach składowania poszczególnych artykułów specjalne karty kontrolne, z podaniem ustalonej wstępnie wagi wzgl. ilości oraz daty ważenia, mierzenia lub przeliczenia. Kartki te należy uzupełnić przychodami i rozchodami do momentu inwentaryzacji.

IV. **Spisywanie zapasów z natury.**

1. Spisy winny być dokonane na jednolitych arkuszach inwentaryzacyjnych (wzór nr 1 i 2).

2. Przedmiot inwentaryzowany należy określić zwięźle, używając nazw i jednostek stosowanych w danej branży (według indeksu materiałów i wyrobów względnie towarów), lub wedle numerów wykonywanych zleceń.

3. Wpisywanie danych należy przeprowadzić atramentem lub ołówkiem kopiowym bezpośrednio przy inwentaryzacji.

4. Niedopuszczalne są jakiekolwiek wycierania, zeskrobywania itp. Omyłkowe zapisy należy tak przekreślić, aby błędne cyfry można było odczytać. Poprawki te muszą być podpisane przez kontrolera w rubryce „uwagi".

5. Na oddzielnych arkuszach inwentaryzacyjnych należy ująć:

a) zapasy nie wykazujące obrotów po stronie zużycia w ciągu roku,

b) zapasy niepełnowartościowe z zaznaczeniem procentu ich przydatności,

c) zapasy posiadające wartość złomu lub odpadów wartościowych,

d) materiały podstawowe znajdujące się w procesach wytwórczych (np. rudy i złom w wielkich piecach, stalowniach i odlewniach, pulpa w kadziach itp.),

e) materiały w drodze, niewyładowane lub nieodebrane przez komisję technicznego odbioru,

f) materiały postawione do dyspozycji dostawców w związku z wniesioną reklamacją,

g) wyroby przeznaczone do wysyłki w danym miesiącu.

6. W wypadkach, gdy zapas można ustalić tylko na podstawie szacunku, należy przeprowadzić szacunek z największą dokładnością przez techniczne siły fachowe. Osoby przeprowadzające szacunek nie mogą być w żadnym wypadku informowane o ilościach księgowych.

7. Zapasy jednego i tego samego materiału lub wyrobu zmagazynowane w kilku miejscach, należy ująć razem w zestawieniu zbiorczym.

8. Z chwilą rozpoczęcia inwentaryzacji nie wolno przenosić materiałów i odpadów z jednego rejonu do drugiego. Gdyby jednak ze względów techniczno-ruchowych tego rodzaju przesunięcia były konieczne, wówczas należy je zanotować z podaniem czasu i zawiadomić osoby spisujące.

V. **Kontrola składników majątku trwałego.**

1. Wobec zmian składników majątku trwałego w ciągu roku 1949 wskutek demontaży, przeniesień, przybudowy, odbudowy oraz nowych inwestycji i rewindykacji, należy sprawdzić stan majątku trwałego i odpowiednio ująć księgowo zaszłe zmiany.

2. W wypadku kiedy majątek trwały przedsiębiorstwa nie był dotychczas wykazywany w bilansach, należy w instrukcji przytoczyć przepisy § 2 Zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 21 września 1949 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych przedsiębiorstw państwowych.

VI. **Kontrola inwentaryzacji.**

1. W czasie inwentaryzacji wyznaczeni specjalni kontrolerzy, winni w granicach swojego rejonu przeprowadzać kontrolę inwentaryzacyjną. Kontrola może być wykonywana wyrywkowo lub też całkowicie, w zależności od tego, jaki sposób kontroli da się najlepiej zastosować.

2. Po ukończeniu inwentaryzacji kierownik rejonu obowiązany jest sprawdzić, czy wszystkie pola inwentaryzacyjne, wchodzące w skład jego rejonu, zostały ujęte w spisach inwentaryzacyjnych, a ponadto, czy ilości przetransportowane lub załadowane w czasie inwentaryzacji zostały ujęte w arkuszach, oraz czy arkusze spisowe zostały czytelnie podpisane przez osoby przeprowadzające spis z natury.

3. Spisy inwentarzowe winny być oddane do dyspozycji kierowników wydziałów finansowych, celem stwierdzenia różnicy w stosunku do stanu wykazanego w księgach natychmiast po ukończeniu inwentaryzacji.

4. Różnice jakie wynikną w arkuszach zbiorczych z porównania stanu faktycznego ze stanem księgowym należy poddać szczegółowej analizie i protokólarnie ustalić przyczyny ich powstania. Odnośne protokóły należy przesłać do jednostki nadrzędnej danego zakładu względnie przedsiębiorstwa. W wypadkach stwierdzenia niedoborów ilościowych, przekraczających normy branżowe, należy zawiadomić właściwe organa kontroli wewnętrznej, celem przeprowadzenia dochodzeń i wszczęcia postępowania karnego przeciwko winnym.

VII. **Wycena zapasów.**

Zasady wyceny zapasów materiałów, wyrobów i towarów, uregulowane zostaną odrębną instrukcją, normującą sposób zamknięcia ksiąg za rok 1949.

VIII. **Sprawozdawczość.**

1. Kierownicy inwentaryzacji zakładów sporządzą na podstawie protokołów kierowników rejonów oraz kontrolerów rejonów sprawozdania z przebiegu inwentaryzacji, w których sprecyzują niedociągnięcia w organizacji i przygotowaniu inwentaryzacji, jak również podadzą uwagi co do niewłaściwego przechowywania zapasów.

2. Wszelkie zarządzenia wydane przez przedsiębiorstwa w związku z inwentaryzacją (instrukcje) należy przesłać za pośrednictwem Centralnego Zarządu — po jednym egzemplarzu — do właściwego Ministerstwa oraz Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

Załącznik do Instrukcji ramowej (wzór 1)

Komisja inwentaryzacyjna .... Arkusz Nr ....

L. p.	Przedmiot			Stan faktyczny w dniu..........................				Zmiany księgowe ilości pomiędzy datą spisu a 31. XII.		Stan faktyczny w dn. 31. XII. 1949		
	Nr in-went.	Nazwa	Bliższe określenie	Ilość	Jedno-stka miary	Przy-datność w % %	Uwagi komisji	Przychód	Rozchód	Ilość	Cena bilansowa	Wartość bilansowa
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Załącznik do Instrukcji ramowej (wzór 2)

Zestawienie zbiorcze

Arkusz Nr ....

L. p.	Przedmiot			Jedno-stka miary	Stan faktyczny w dniu 31. XII. 1949 r.			Stan księgowy w dniu 31. XII. 4949 r.			Różnice z nadwyżek i niedoborów ilościowych				Różnice z prze-szacowania	
											Niedobór		Nadwyżka			
	Nr in-went.	Nazwa	Bliższe okre-ślenie		Ilość	Cena bilan-sowa	Wartość bilan-sowa	Ilość	Cena księgo-wa	Wartość księgo-wa	Ilość	Wartość	Ilość	Wartość	Niedo-bory	Nad-wyżki
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

INSTRUKCJA

Ministra Skarbu w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 30 września 1949 r.

o trybie przyjmowania i rozdziału dostaw zagranicznych o specjalnym charakterze oraz o trybie rozliczenia z tytułu tych dostaw.

W celu unormowania postępowania przy przyjmowaniu i rozdziale dostaw zagranicznych o specjalnym charakterze oraz przy rozliczeniach z tytułu tych dostaw, zarządza się w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, co następuje:

I. Postanowienia wstępne.

§ 1. 1. Przepisy niniejszej instrukcji mają zastosowanie do wszelkich towarów pochodzących z dostaw demobilowych, reparacyjnych oraz rewindykacyjnych (bez właściciela), mających charakter gospodarczy.

2. Postanowienia regulujące tryb rozliczenia za towary o charakterze inwestycyjnym (§§ 19—26) stosuje się odpowiednio do towarów z dostaw U. N. R. R. A. i z Export-Import-Banku.

§ 2. Dostawy wymienione w § 1 ust. 1, bez względu na ich przeznaczenie, przyjmuje Ministerstwo Handlu Zagranicznego przy pomocy własnych organów lub za pośrednictwem przedsiębiorstw handlu zagranicznego albo państwowych przedsiębiorstw spedycyjnych.

§ 3. 1. Narodowy Bank Polski wystawia faktury i inkasuje należności za dostawy wymienione w § 1 oraz prowadzi ewidencję rachunkową tych dostaw, przy czym dla poszczególnych ich rodzajów utrzymuje odrębne konta.

2. Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje prawo kontroli rachunkowości prowadzonej przez odbiorców tych dostaw i stanów remanentów towarowych.

II. Czynności związane z przyjęciem i rozdziałem dostaw.

§ 4. 1. Ministerstwo Handlu Zagranicznego zawiadamia Narodowy Bank Polski o przyjętych za granicą towarach w ramach dostaw wymienionych w § 1 ust. 1, a następnie o wysyłce każdego transportu z kraju dostawcy i o dacie nadejścia transportu do kraju. Zawiadomienia powinny zawierać następujące dane:

a) władzę lub przedsiębiorstwo przejmujące dostawę (§ 2),
b) rodzaj dostawy (demobil, reparacje, rewindykacje),
c) nazwę i rodzaj towaru,
d) ilość sztuk względnie wagę,
e) cenę i wartość łączną w walucie przyjętej za podstawę rozliczeniową dla danej dostawy,
f) numer i datę faktury względnie innego zastępującego fakturę dokumentu,
g) nazwę okrętu lub numer transportu kolejowego.

2. Powyższe dane są podstawą do prowadzenia przez Narodowy Bank Polski ewidencji towarowo-walutowej nadesłanych do kraju transportów.

3. Niezależnie od danych zawartych w ust. 1 Ministerstwo Handlu Zagranicznego bądź instytucje działające z jego polecenia (§ 2) obowiązane są przesyłać Narodowemu Bankowi Polskiemu protokóły zdawczo-odbiorcze (§ 5 ust. 3) lub protokóły komisyjnego odbioru (§ 5 ust. 4) oraz wszelkie inne materiały niezbędne dla Narodowego Banku Polskiego w związku z wykonywaniem niniejszej instrukcji.

§ 5. 1. Dostawy wymienione w § 1 ust. 1 przekazywane są przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego odbiorcom krajowym, którymi są Centrale Handlowe lub Centrale Zaopatrzenia, wyznaczone do rozdziału takich samych lub podobnych towarów produkcji krajowej oraz inne instytucje nie będące placówkami handlu wewnętrznego np. Biuro Obrotu Maszynami (§ 10 ust. 3), a w przypadkach szczególnych także indywidualni inwestorzy.

2. Ustalenie właściwych odbiorców krajowych, dla poszczególnych rodzajów towarów należy do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

3. Przekazywanie towarów odbiorcy krajowemu winno być przeprowadzane komisyjnie, przy czym należy sporządzić protokół zdawczo-odbiorczy.

4. W uzasadnionych przypadkach przekazanie towarów z dostaw rewindykacyjnych może być dokonane w formie protokółu komisyjnego odbioru, sporządzonego przy udziale czynnika społecznego.

5. Przekazanie towarów odbiorcy krajowemu (ust. 3 i 4) winno być dokonane pod warunkami i skutkami wynikającymi z przepisów niniejszej instrukcji.

§ 6. 1. Ministerstwo Handlu Zagranicznego zawiadamia Ministerstwo Skarbu i Narodowy Bank Polski o mankach towarowych powstałych do chwili przekazania towarów odbiorcy krajowemu. Zawiadomienie to winno zawierać dane pozwalające ustalić, w jakim transporcie i w jakich rozmiarach powstało manko oraz przyczyny powstania tego manka.

2. Na podstawie decyzji Ministerstwa Skarbu, wydanej na wniosek Ministerstwa Handlu Zagranicznego, Narodowy Bank Polski spisuje z ewidencji towarowej manka niepokryte przez instytucje ubezpieczające.

III. Wycena i rozliczenie.

§ 7. 1. Ceny towarów pochodzących z dostaw wyszczególnionych w § 1 ust. 1 ustala Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego w oparciu o ceny takich samych lub podobnych wytworów przemysłu krajowego lub w oparciu o ceny importowe, a w przypadku niemożności zastosowania tych zasad — w oparciu o bieżącą wartość towaru ustaloną w drodze komisyjnego szacunku.

2. Odbiorcy krajowi tych towarów powinni nie później niż w ciągu 1 miesiąca od daty sporządzenia protokółu zdawczo-odbiorczego przesłać do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, za pośrednictwem Ministerstwa Handlu Zagranicznego, wnioski o wycenę otrzymanych towarów, oparte o zasady wymienione w ust. 1.

3. W przypadkach wyjątkowych, w szczególności jeżeli chodzi o towary, których wartość jest trudna do ustalenia, podany wyżej termin może być przedłużony przez Ministerstwo Handlu Zagranicznego; o przedłużeniu terminu Ministerstwo Handlu Zagranicznego zawiadamia Narodowy Bank Polski.

4. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego może w porozumieniu z Ministrem Skarbu ustalić jednolite podstawy rozliczeniowe dla poszczególnych rodzajów towarów np. dla towarów o charakterze inwestycyjnym.

§ 8. 1. Ustalone na podstawie przepisów § 7 ceny są w zasadzie cenami — franko wagon stacja graniczna lub — c. i. f. porty polskie.

2. Dla określonych dostaw ceny mogą być ustalone odmiennie — mianowicie loko magazyn zbiorczy lub franko wagon stacja docelowa.

§ 9. 1. Koszty związane z przejęciem dostaw za granicą, jak również koszty rozprowadzenia w kraju, powstałe w przypadku ustalenia cen w sposób wskazany w § 8 ust. 2 pokrywa Narodowy Bank Polski na zlecenie Ministerstwa Handlu Zagranicznego.

2. Wspomniane wyżej koszty znajdują pokrycie w cenie towaru (§ 7 ust. 1) z tym, że dla uproszczenia rozliczeń mogą być one ustalone w ryczałtowych stawkach, właściwych dla określonych rodzajów dostaw (§ 4 ust. 1 pkt. b).

3. Wysokość ryczałtowych stawek kosztów ustala Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego.

4. Planowane koszty przyjmowania dostaw za granicą podlegają zatwierdzeniu przez Ministerstwo Skarbu.

5. Narodowy Bank Polski pokrywa również na podstawie przedstawionych dokumentów koszty związane z reeksportem towarów (§ 16 ust. 2), magazynowaniem w przypadku braku odbiorcy krajowego, naprawą uszkodzeń itp.

§ 10. 1. Po otrzymaniu protokółu zdawczo-odbiorczego (§ 5 ust. 3) albo protokółu komisyjnego odbioru (§ 5 ust. 4) i ustaleniu ceny, Narodowy Bank Polski wystawia fakturę z wyodrębnieniem w niej wartości towaru i kwoty kosztów.

2. Faktura powinna zawierać stwierdzenie, czy objęte nią towary weszły do kraju przed datą 31 grudnia 1948 r. czy też po tej dacie.

3. Fakturowanie towarów rozprowadzonych przez instytucje nie będące placówkami handlu wewnętrznego (np. Centralne Biuro Obrotu Maszynami) następuje z reguły bezpośrednio na ostatecznych odbiorców na podstawie dekadowych zestawień otrzymywanych przez Narodowy Bank Polski, przy czym zestawienia te winny być oparte o protokóły zdawczo-odbiorcze lub protokóły komisyjnego odbioru.

4. Odbiorca krajowy może zgłaszać reklamacje w terminie 30 dni od daty wystawienia faktury. Reklamacja nie może dotyczyć ilości i jakości towarów, ustalonych protokółem zdawczo-odbiorczym lub protokółem komisyjnego odbioru.

§ 11. Należności zainkasowane przez Narodowy Bank Polski przekazywane są na dochód budżetu Państwa w sposób i w terminach ustalonych szczegółowo przez Ministra Skarbu.

IV. Zapłata za towary nie mające charakteru inwestycyjnego.

§ 12. 1. Odbiorca krajowy uzyskuje prawo dysponowania towarem nie mającym charakteru inwestycyjnego po dokonaniu w Narodowym Banku Polskim zapłaty należności wykazanej w odnośnej fakturze, a w przypadkach przewidzianych w § 13 po uzyskaniu decyzji o rozłożeniu należności na raty.

2. Zapłata powinna być dokonana w ciągu 30 dni od daty wystawienia faktury z wyjątkiem przypadków, o których mowa w §§ 13—16 niniejszej instrukcji.

§ 13. W przypadkach gospodarczo uzasadnionych Ministerstwo Skarbu na podstawie opinii Ministerstwa Handlu Zagranicznego może rozłożyć na raty zapłatę należności za towary pochodzące z dostaw, o których mowa w niniejszej instrukcji.

§ 14. W przypadkach, gdy towar za zgodą Ministerstwa Skarbu zostanie przez właściwą władzę przeznaczony na tworzenie zapasów o specjalnym przeznaczeniu, następuje zawieszenie zapłaty aż do chwili upłynnienia tego zapasu lub też zmiany przeznaczenia towaru.

§ 15. Towary o charakterze specjalnym (o nieustalonym zapotrzebowaniu rynkowym) mogą być przekazywane odbiorcom krajowym do sprzedaży komisowej na warunkach ustalonych przez Ministerstwo Skarbu.

§ 16. 1. W przypadkach, gdy towar przeznaczony zostanie na reeksport, następuje odroczenie rozliczenia aż do chwili realizacji eksportu — z tym, że obowiązki wynikające z § 5 ust. 3 ciążą na właściwym przedsiębiorstwie handlu zagranicznego.

2. Rozliczenie transakcji reeksportowych następuje na podstawie kwoty uzyskanej z odsprzedaży waluty eksportowej po obowiązującej stawce przeliczeniowej Narodowego Banku Polskiego dla dewiz, z potrąceniem wszelkich kosztów związanych z reeksportem. Przedsiębiorstwa handlu zagranicznego przeprowadzające transakcje obowiązane są przedstawić Narodowemu Bankowi Polskiemu rozliczenia z tytułu każdej transakcji w przeciągu dni 30 od daty zawiadomienia przedsiębiorstwa przez Narodowy Bank Polski o wpływie należności od odbiorcy zagranicznego.

§ 17. W przypadkach wyszczególnionych w §§ 13 i 16 Minister Skarbu może uzależnić prawo dysponowania towarami przez odbiorców krajowych względnie przez przedsiębiorstwa handlu zagranicznego od złożenia odpowiedniego zabezpieczenia.

§ 18. 1. Gdy odbiorca krajowy nie zapłaci należności objętej fakturą w terminie określonym w § 12 ust. 2, lub też nie zapłaci w ustalonym terminie którejkolwiek raty (§ 13) lub wreszcie nie dopełni zobowiązań wynikających z postanowień §§ 14—16 niniejszej instrukcji, Narodowy Bank Polski zaliczy mu odsetki zwłoki według każdorazowo obowiązującej stopy procentowej, jak również kary za zwłokę w wysokości 0,1 % dziennie od przypadającej należności. Kary za zwłokę liczone będą również wówczas, gdy odbiorcy krajowi w terminie określonym nie prześlą wniosku o wycenę towarów (§ 7 ust. 2).

2. Należności za dostawy jak również należności z tytułu kosztów, odsetek i kar za zwłokę podlegają ściągnięciu przez Narodowy Bank Polski.

3. W przypadkach wyjątkowych Ministerstwo Skarbu władne jest umorzyć odsetki i kary za zwłokę, powstałe w przypadkach objętych ustępem 1 i § 20 ust. 3.

V. Tryb rozliczenia należności za towary o charakterze inwestycyjnym.

§ 19. 1. Do towarów o charakterze inwestycyjnym pochodzących z dostaw wymienionych w § 1 ust. 1 nie mają zastosowania postanowienia §§ 12—18 niniejszej instrukcji.

2. Towary, o których mowa w ust. 1, o ile nadeszły do kraju w terminie do dnia 31 grudnia 1948 r., są rozliczane zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z dnia 18 marca 1949 r. w sprawie powiększenia ogólnej wartości inwestycji objętych Państwowym Planem Inwestycyjnym na 1948 r. przez włączenie zagranicznych dostaw inwestycyjnych o specjalnym charakterze — w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego na 1948 r. (art. 4 ustawy z dnia 24 lutego 1948 r. o Państwowym Planie Inwestycyjnym na rok 1948 — Dz. U. R. P. Nr 22, poz. 152) w sposób określony §§ 20—24 niniejszej instrukcji.

3. Wymienione w ust. 1 towary, które nadeszły do kraju, poczynając od dnia 1 stycznia 1949 r., są rozliczane na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1949 r. w sprawie wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1949 w zakresie importu inwestycyjnego, w sposób określony §§ 20 i 25 niniejszej instrukcji.

§ 20. 1. Inwestorzy, otrzymujący towary wymienione w § 19, winni w terminie 30 dni od daty wystawienia faktury za te towary (§ 10) przedstawić Narodowemu Bankowi Polskiemu zaświadczenie Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, stwierdzającego inwestycyjny charakter towaru.

2. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego wydaje indywidualne zaświadczenia dla poszczególnych inwestorów lub zalicza całość względnie określone grupy dostaw jako towary o charakterze inwestycyjnym.

3. Jeżeli inwestor nie przedstawi powyższego zaświadczenia w terminie wskazanym w ust. 1, zaliczone mu będą odsetki i kary za zwłokę w wysokości określonej w postanowieniach § 18 niniejszej instrukcji.

4. Zaliczenie całości względnie określonej grupy dostaw do towarów o charakterze inwestycyjnym (ust. 2) zwalnia inwestora od obowiązku przedstawienia zaświadczenia, o którym mowa w ust. 1.

5. Inwestor uzyskuje prawo dysponowania towarem, wymienionym w § 1 po stwierdzeniu inwestycyjnego charakteru dostawy (ust. 2).

§ 21. Rozliczenie towarów o charakterze inwestycyjnym z dostaw objętych w § 1 ust. 1, które nadeszły do dnia 31 grudnia 1948 r. przeprowadzane jest odrębnie dla samej wartości towaru (§§ 9 i 10) i odrębnie dla kosztów, związanych z przyjęciem dostawy za granicą i rozprowadzeniem jej w kraju.

§ 22. Celem przeprowadzenia rozliczeń z tytułu wartości samych towarów o charakterze inwestycyjnym, odpowiadających warunkom § 19 ust. 2, Narodowy Bank Polski po stwierdzeniu inwestycyjnego charakteru dostawy (§ 20) przesyła odpisy faktur:

a) Ministerstwu Skarbu (Centralna Księgowość), gdy odbiorcą jest jednostka budżetu państwowego, a to dla spowodowania uruchomienia w ramach Planu Inwestycyjnego na rok 1948 kredytu skarbowego w formie dotacji towarowej; Ministerstwo Skarbu (Centralna Księgowość) przychoduje wartość towarów objętych fakturą na rachunku „Realizacja zagranicznych dostaw inwestycyjnych o specjalnym charakterze lat 1947—1948“, rozchoduje zaś sumę faktury na rachunku „Dotacja na fundusz zagranicznych dostaw inwestycyjnych o specjalnym charakterze lat 1947—1948“, przy czym oba te rachunki prowadzone są oddzielnie dla poszczególnych rodzajów dostaw (demobilowe, reparacje itp.).

b) Bankowi finansującemu danego inwestora, dla pozostałych odbiorców celem przeprowadzenia operacji kredytowej w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego na 1948 r.

§ 23. 1. Bank Gospodarstwa Krajowego zapisuje równowartość udzielonych kredytów skarbowych (dotacji towarowych) na podstawie odpisów faktur otrzymanych z Ministerstwa Skarbu (Centralna Księgowość), jak również równowartość udzielonych kredytów bankowych (§ 22 pkt b) na dobro specjalnego rachunku, prowadzonego odrębnie dla poszczególnych rodzajów dostaw (demobilowe, reparacyjne itd.).

2. Postanowienia ust. 1 obowiązują również Państwowy Bank Rolny, a inne banki biorące udział w rozliczeniu towarów o charakterze inwestycyjnym, objętych § 19 ust. 2, tylko w zakresie rozliczeń z odbiorcami wymienionymi w § 22 pkt b).

3. Tryb obciążenia odbiorców przez banki finansujące inwestorów, jak również tryb rozliczania między tymi bankami, Ministerstwem Skarbu (Centralna Księgowość) oraz Narodowym Bankiem Polskim ustali odrębne zarządzenie Ministra Skarbu.

§ 24. Rozliczenie z tytułu kosztów związanych z przyjęciem za granicą i rozprowadzeniem w kraju towarów o charakterze inwestycyjnym odpowiadających warunkom § 19 ust. 2) przeprowadzane jest przez Bank Gospodarstwa Krajowego, który pokrywa te koszty w ciężar kredytów przewidzianych w Planie Inwestycyjnym na 1949 r., według zasad określonych postanowieniami zarządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 2 lipca 1949 r. w sprawie wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1949 w zakresie importu inwestycyjnego.

§ 25. 1. Celem przeprowadzenia rozliczeń towarów inwestycyjnych, odpowiadających warunkom § 19 ust. 3, Narodowy Bank Polski po otrzymaniu od inwestora zaświadczenia (§ 20) przesyła odpisy faktur oddziałom banków finansujących inwestorów, przy czym dotyczy to zarówno faktur wystawionych dla jednostek budżetu państwowego jak i dla pozostałych inwestorów.

2. Oddziały banków finansujących inwestorów pokrywają te faktury zarówno odnośnie wartości towaru jak i kosztów związanych z przyjęciem za granicą i rozprowadzeniem go w kraju, w trybie określonym postanowieniami uchwały Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1949 r. w sprawie wykonania Planu Inwestycyjnego na rok 1949 w zakresie importu inwestycyjnego.

§ 26. 1. Rozliczenia z tytułu dostaw Export-Import-Banku winny być przeprowadzone w oparciu o postanowienia instrukcji Ministra Skarbu w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 8 lipca 1949 r. w sprawie rozliczenia dostaw inwestycyjnych z kredytów Export-Import-Banku (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 25, poz. 160).

2. Wspomniane dostawy mają w całości charakter inwestycyjny w związku z czym rozliczenie ich nie wymaga przedstawiania Narodowemu Bankowi Polskiemu zaświadczeń przewidzianych w § 20 niniejszej instrukcji.

VI. Postanowienia przejściowe i końcowe.

§ 27. Narodowy Bank Polski sporządza miesięczne sprawozdania dla każdego rodzaju dostaw oddzielnie i przesyła je w terminie do dnia 15 każdego miesiąca za

miesiąc ubiegły do Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Ministerstwa Skarbu, Ministerstwa Handlu Zagranicznego i Najwyższej Izby Kontroli. Sprawozdania miesięczne powinny obejmować:

a) zestawienie ilościowe z uwzględnieniem rodzaju dostaw i poszczególnych grup towarowych objętych dostawami,

b) bilans brutto każdego rodzaju dostaw z załącznikami do głównych kont buchalteryjnych,

c) sprawozdanie kasowe o wpływach i wypłatach z każdego rodzaju dostaw.

§ 28. 1. Celem zapewnienia stałej koordynacji pracy urzędów i instytucji, którym instrukcja niniejsza przekazuje czynności związane z dostawami o specjalnym charakterze, powołuje się „Komisję Koordynacyjną w zakresie dostaw specjalnych", której przewodniczącego i jednego członka powołuje Minister Skarbu, a pozostałych (po jednym) powołują: Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Minister Handlu Zagranicznego, Minister Handlu Wewnętrznego, Prezes Narodowego Banku Polskiego i Prezes Banku Gospodarstwa Krajowego.

2. Zakres działania wspomnianej Komisji ustali regulamin wydany przez Ministra Skarbu.

3. Za udział w pracach Komisji stałym jej członkom przysługuje wynagrodzenie według obowiązujących zasad (uchwała Rady Ministrów z dnia 17 października 1947 r. — Dz. Urz. Min. Sk. z 1948 r. Nr 18).

§ 29. Postanowienia §§ 12—26 niniejszej instrukcji mają zastosowanie również do dostaw otrzymanych przez odbiorców krajowych przed datą jej ogłoszenia.

§ 30. Instrukcja niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie traci moc obowiązującą instrukcja Ministra Skarbu wydana w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i z Prezesem Centralnego Urzędu Planowania z dnia 27 maja 1947 r. o regulowaniu niektórych kredytowych i nieodpłatnych dostaw zagranicznych oraz sprzeczne z niniejszą instrukcją postanowienia szczegółowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie wspomnianej instrukcji z dnia 27 maja 1947 r.

Za Przewodniczącego Państw. Komisji Plan. Gospod. (—) Dr St. Jędrychowski, Minister	Minister Skarbu (—) K. Dąbrowski

---

Instrukcja, której pełny tekst podany został wyżej zastępuje dotychczas obowiązującą instrukcję Ministra Skarbu wydaną w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu i Prezesem Centralnego Urzędu Planowania o uregulowaniu niektórych kredytowych i nieodpłatnych dostaw zagranicznych z dnia 27 maja 1947 roku.

Celem nowej instrukcji jest przystosowanie przepisów o przyjmowaniu, rozdziale i rozliczeniu dostaw specjalnych do zmian organizacyjnych jakie nastąpiły od chwili jej ogłoszenia, powiązanie tych przepisów z innymi obowiązującymi w tym zakresie, a później wydanymi postanowieniami oraz usunięcie niejasności utrudniających prawidłowość rozliczeń, szczególnie tych dostaw, które mają charakter inwestycyjny.

Zakres nowej instrukcji jest w zasadzie ten sam co i poprzedniej, a więc obejmuje dostawy demobilowe (demobil amerykański i angielski), reparacyjne oraz rewindykacyjne o charakterze gospodarczym.

Dodatkowo włączone zostały do zakresu objętego instrukcją dostawy z kredytów Export-Import-Banku oraz dostawy UNRRA. W stosunku do tych ostatnich dostaw działają jednak tylko te postanowienia instrukcji, które regulują tryb rozliczenia za towary o charakterze inwestycyjnym.

Odnośnie dostaw UNRRA nie mających charakteru inwestycyjnego pozostają nadal w mocy postanowienia tymczasowej Instrukcji Ramowej z dn. 31 lipca 1946 r. wydanej przez Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Żeglugi i Handlu Zagranicznego, oraz Prezesem Centralnego Urzędu Planowania o prowadzeniu rachunkowości wpływów z tytułu dostaw UNRRA.

W ten sposób ustalona została jednolitość trybu rozliczania wszelkiego rodzaju dostaw specjalnych o charakterze inwestycyjnym z tym, że odmiennie przebiega rozliczenie za dostawy lat poprzednich, nadeszłe do kraju do dnia 31 grudnia 1948 r. odmiennie za dostawy tegoroczne.

Dostawy lat poprzednich rozliczane są w ramach Państwowego Planu Inwestycyjnego na 1948 r., w oparciu o uchwałę Rady Ministrów z dnia 18 marca 1949 roku o powiększeniu ogólnej wartości inwestycji objętych Państwowym Planem Inwestycyjnym na rok 1948 przez włączenie zagranicznych dostaw inwestycyjnych o specjalnym charakterze.

Dostawy tegoroczne rozliczane są w oparciu o zarządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 2 lipca 1949 r. w sprawie wykonania planu inwestycyjnego na rok 1949 w zakresie importu inwestycyjnego.

Ten ostatni sposób będzie miał również zastosowanie do ewentualnych rozliczeń na dostawy specjalne o charakterze inwestycyjnym, które nadejdą w 1950 r.

W zakresie dostaw nie mających charakteru inwestycyjnego, przy utrzymaniu zasady płatności gotówkowej, za tego rodzaju należności wprowadzone zostało znaczne uelastycznienie przepisów o odraczaniu płatności, mające swój wyraz m. in. w postanowieniach o spłacie ratalnej, sprzedaży komisowej itp.

Nowa instrukcja przeprowadza poza tym szczegółowy podział kompetencji wynikających z niej między poszczególne resorty i instytucje.

Uprawnienia przekazane w nowej instrukcji Ministerstwa Handlu Zagranicznego wykonywane są odnośnie dostaw demobilowych, rewindykacyjnych i UNRRA, przez Biuro Rewindykacji, UNRRA, Demobilu i Reliefu odnośnie dostaw reparacyjnych — przez Departament Importu — Wydział reparacyjny.

Odnośnie uprawnienia Ministerstwa Skarbu wykonywane są przez Departament X.

Jeśli chodzi o kompetencje zastrzeżone w instrukcji dla Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego to wykonują je: w zakresie rozdziału dostaw — Departament Bilansów Towarowych Artykułów Przemysłowych, w zakresie wyceny — Departament Cen, Kosztów i Rozliczeń i w zakresie stwierdzania inwestycyjnego charakteru dostaw — Departament Inwestycji.

Instrukcja wchodzi w życie z dniem 30 września 1949 r. z tym jednak, że postanowienia dotyczące uelastycznienia warunków zapłaty, mogą mieć zastosowanie do dostaw otrzymanych przed datą jej zgłoszenia, a to celem właściwego uregulowania zalegających należności.

(CE-DB)

INSTRUKCJA 8/F

Departamentu Finansowego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 5 października 1949 r.

w sprawie sprawozdań z wykonania planu finansowego na rok 1949.

I. Zasady ogólne.

1. Niniejsza instrukcja stanowi uzupełnienie instrukcji F/38 Ministerstwa Przemysłu i Handlu z dnia 10 lutego 1949 r. (Biuletyn Finansowy Nr 3 (9), luty 1949 r. str. 85) i odnosi się do państwowych i państwowo-spółdzielczych przedsiębiorstw handlowych i usługowych.

2. Według zasad niniejszej instrukcji należy sporządzić sprawozdania z wykonania planu finansowego:
   a) za I półrocze 1949 r. — w terminie do 31 października 1949 r.,
   b) za 3 kwartały 1949 r. — w terminie do 20 listopada 1949 r.,
   c) za rok 1949 (sprawozdanie roczne) w terminie ustalonym dla sporządzenia bilansu i r-ku wyników za rok 1949.

3. Sprawozdanie przesłać należy w 1 egzemplarzu do Departamentu Finansowego P. K. P. G., oraz w 1 egzemplarzu do Departamentu Finansowego Resortowego Ministerstwa.

II. Zasady szczegółowe.

4. Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na rok 1949 obejmuje następujące wzory planowania:
   a) wzór H — 12 — Plan Rachunku Wyrównawczego Cen,
   b) wzór H — 14 — Plan Zaopatrzenia Materiałowego,
   5. Sprawozdanie z wyjątkiem załącznika Nr 1 nych,
   d) wzór H — 16 — Plan Finansowania Inwestycji,
   e) wzór H — 17 — Plan Wyników Działalności,
   f) **załącznik Nr 1** Plan Kosztów Rodzajowych **do wzoru H — 17.**

5. Sprawozdanie z wyjątkiem załącznika Nr 1 do wzoru H — 17, (patrz poniżej p. 8 e) winno być sporządzone według wzorów planów finansowych na rok 1949, rozbudowanych w sposób następujący:

Poz.	Treść	Planowano na r. 1949			Wykonano za	
		Zatwierdzony	Zwiększenie*) (+) względnie zmniejszenie (−)	Razem	Suma	w % do planu 6 : 5
1	2	3	4	5	6	7

*) Należy powołać się na Nr i datę pisma P.K.P.G. wzgl. Ministerstwa którym zostało potwierdzone zwiększenie wzgl. zmniejszenie planowanej sumy.

Dla odróżnienia od wzorów planowania, należy obok symboli wzorów planowania umieścić czerwonym atramentem słowo: „Sprawozdawczość"

6. Dane kolumny „6 — wykonano" winny być oparte na księgowości (ewent. wyjątek omówiono niżej w p. 8 e).

7. Wzory sprawozdawczości H — 15, H — 17 oraz załączniki Nr 1 do wzoru H — 17 należy sporządzić oddzielnie dla poszczególnych grup gospodarczych danej centrali (np. Biura Sprzedaży — Składnice, Hurt, Detal) oraz zbiorczo dla całego przedsiębiorstwa. Pozostałe wzory wypełnią centrale jedynie w formie zbiorczej dla całego przedsiębiorstwa.

8. a) **Wzór H — 12** wypełniają wszystkie centrale, które na rok 1949 planowały rozliczenia z R-kiem Wyrównawczym Cen wzgl. rozliczeń tych faktycznie dokonują.
   b) **Wzór H — 14** wypełniają Centrale Zaopatrzenia i Skupu,
   c) **Wzór H — 15** wypełniają jedynie centrale handlu wewnętrznego, Centrale handlu zagranicznego w miejsce wzoru H — 15 podadzą planowane i faktycznie osiągnięte obroty w/g wzoru zamieszczonego w p. 6 n/n. instrukcji.
   d) **Wzór H — 16** i H — 17 wypełniają wszystkie przedsiębiorstwa,
   e) Załącznik Nr 1 **do wzoru H — 17** tj. sprawozdanie z wykonania kosztów rodzajowych wypełniają wszystkie centrale w sposób podany wyżej w p. 5, z tym jednak, że w kolumnie 2 należy wyszczególnić jedynie podgrupy i grupy nakładów tak, jak we wzorze stanowiącym załącznik do instrukcji F/38 (por. Biuletyn Finansowy Nr 3 (9) z lutego 1949, str. 90).

Ponieważ zbiorczy bilans i rachunek wyników przedsiębiorstwa nie obejmuje niekiedy wszystkich jednostek wchodzących w skład przedsiębiorstwa, przeto niezależnie od obowiązku przysłania 1 egzemplarza sprawozdania z wykonania planu kosztów rodzajowych wymaganego instrukcją F—38, przedsiębiorstwa mają obowiązek sporządzenia statystycznego sprawozdania z wykonania kosztów rodzajowych.

W tym wypadku na cyfry „wykonania" złożą się:

a) rzeczywiste nakłady wynikające z zamknięć rachunkowych tych zakładów pracy, które posiadają aktualne zamknięcia za dany okres sprawozdawczy,

b) cyfry statystyczne nakładów zaczerpnięte z zatwierdzonych planów kosztów rodzajowych tych jednostek, które zalegają z zamknięciami rachunkowymi.

Przykład: Centrala posiada Dyrekcję, 2 Biura Branżowe, 10 hurtowni i 30 sklepów detalicznych. Za I półrocze 1949 r. zamknięcia rachunkowe sporządziły: Dyrekcja, 2 Biura Branżowe, 8 hurtowni i 20 sklepów detalicznych, 2 hurtownie posiadają zamknięcie za marzec br., a 10 sklepów za kwiecień br.

Wobec tego Centrala do statystycznego sprawozdania z wykonania kosztów rodzajowych przyjmie:

1) Nakłady Dyrekcji i 2 Biur Branżowych z zamknięć rachunkowych za m-c czerwiec 1949 r.
2) Nakłady 8 hurtowni j. w.
3) Nakłady 2 hurtowni z zamknięć rachunkowych za m-c marzec 1949 r. plus nakłady za miesiące kwiecień, maj i czerwiec zaczerpnięte z zatwierdzonych planów Kosztów Rodzajowych na r. 1949 z uwzględnieniem zmian wprowadzonych przez P. K. P. G. względnie Resortowe Ministerstwa.
4) nakłady 20 sklepów: z zamknięć rachunk. za czerwiec,
5) nakłady 10 sklepów: w sposób analogiczny jak opisano w punkcie 3.

Na odwrocie statystycznego sprawozdania należy wymienić podległe jednostki w układzie grup gospodarczych (składnice, hurt, detal) z wyszczególnieniem, które i za jaki okres sporządziły zamknięcia rachunkowe.

Po skompletowaniu zamknięć rachunkowych wszystkich podległych zakładów pracy za pełny okres sprawozdawczy Centrale sporządzą ostateczne sprawozdanie z wykonania planu kosztów rodzajowych za dany okres.

9. Sprawozdanie należy uzupełnić krótkim wyjaśnieniem tekstowym, zawierającym uzasadnienie przekroczenia wzgl. niewykonania planu finansowego na rok 1949.

III. Przepisy przejściowe.

10. Centrale, które na podstawie pisma Departamentu Finansowego P. K. P. G. z dn. 13. IX. 1949 r. FN-2/0/555 przesłały do właściwych Ministerstw i do P. K. P. G. sprawozdania z wykonania planu finansowego za 1 półrocze 1949 r. ograniczą się jedynie do uzupełnienia przesłanych sprawozdań w myśl wymogów niniejszej instrukcji. Fakt uprzedniego przesłania sprawozdań należy potwierdzić oddzielnym pismem, w którym podaną będzie komu, kiedy i przy jakim piśmie przesłano odnośne sprawozdanie.

V.-Dyrektor Departamentu:
(—) Jan Diner.

Zatwierdzam:
za Przewodniczącego P. K. P. G.
(—) Szyr, Minister.

INSTRUKCJA 9/F

Departamentu Finansowego P.K. P.G. z dnia 12 października 1949 r.

w sprawie finansowania kosztów związanych z realizacją i uruchomieniem usprawnień pracowniczych.

§ 1. Niniejsza instrukcja ustala tryb finansowania i rozliczenia kosztów związanych z realizacją i uruchomieniem usprawnień pracowniczych i ma na celu stworzenie dogodnych warunków, sprzyjających realizacji pomysłów racjonalizatorskich.

§ 2. Do nakładów, związanych z realizacją i uruchomieniem usprawnień pracowniczych, zalicza się koszty materiałowe, osobowe i inne:

a) na przeprowadzenie prób, badań i eksperymentów,
b) na konstrukcję urządzeń, narzędzi i modeli,
c) na doświadczalną produkcję metodą usprawnioną.

§ 3. Finansowanie nakładów w myśl § 2 następuje z własnych środków obrotowych przedsiębiorstwa.

§ 4. W wypadku braku własnych środków obrotowych Narodowy Bank Polski udzieli dotacji z Rachunku Wyrównawczego sum obrotowych.

§ 5. Celem uzyskania dotacji z Rachunku Wyrównawczego sum obrotowych na finansowanie realizacji i uruchomienia usprawnień pracowniczych przedsiębiorstwo przedstawia właściwemu oddziałowi banku finansującego preliminarz wydatków, załączając protokół z posiedzenia Komisji Usprawnień, na której powzięto decyzję o przyjęciu do realizacji pomysłu racjonalizatorskiego, przesyłając jednocześnie odpis preliminarza i protokółu do jednostki nadrzędnej.

Wnioski na udzielanie dotacji są składane bieżąco, w miarę potrzeby.

§ 6. Dotację uzyskaną na pokrycie nakładów, związanych z realizacją lub uruchomieniem usprawnień pracowniczych, księguje się analogicznie jak dotacje z Rachunku sum obrotowych na uzupełnienie niedoboru własnych środków obrotowych.

§ 7. Zakończenie finansowania realizacji i uruchomienia usprawnienia następuje z chwilą powzięcia decyzji przez dyrekcję przedsiębiorstwa o wprowadzeniu usprawnienia do eksploatacji, wzgl. z chwilą, wydania decyzji o zaniechaniu dalszych prób i eksperymentów nad usprawnieniem.

§ 8. W zależności od decyzji dyrekcji poniesione, w myśl § 2, koszty przejściowe aktywowane na koncie 1912 podlegają bądź spisaniu na konto nakładów i strat nadzwyczajnych (kl. 2, konto 200, bądź odniesione na konto kalkulowanych nakładów wtórnych do rozliczenia (kl. 4, konto 482 — i obciążają koszty własne produkcji.

§ 9. Jeżeli w wyniku poczynionych nakładów, w myśl § 2 p. b) powstał obiekt, który podlega zaliczeniu do majątku trwałego i przeksięgowaniu na kl. 0, winna nastąpić refundacja wartości przyrostu majątku trwałego ze środków inwestycyjnych.

Wicedyrektor Departamentu
(—) Jan Diner

Zatwierdzam:

za Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego
(—) E. Szyr, Minister.

System Finansowy Lasów Państwowych

Uchwalając w dniu 12 czerwca 1948 r. wytyczne w zakresie podstawowych zadań Narodowego Planu Gospodarczego na 1949 rok Rada Ministrów uznała za jedno z podstawowych zadań w dziale gospodarki finansowej na ten rok — rozciągnięcie mocy obowiązującej Uchwały Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1947 roku w sprawie zasad systemu finansowego — na przedsiębiorstwa i monopole państwowe. Wykonując to zadanie Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego przedsięwzięła w roku bieżącym szereg czynności, zmierzających do włączenia do systemu finansowego tych przedsiębiorstw państwowych, które dotychczas są poza systemem.

Pierwszym przedsiębiorstwem, które zostało wzięte na warsztat prac Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego były Lasy Państwowe. Już w dniu 15 marca 1949 roku na wniosek Departamentu Finansowego P. K. P. G. Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów powziął uchwałę w sprawie reorganizacji dotychczasowej administracji lasów państwowych, w celu dostosowania jej do zasad wynikających z potrzeb gospodarki planowej, wyłaniając z tej administracji, względnie tworząc cztery przedsiębiorstwa: „Lasy Państwowe", „Przemysł Leśny", „Państwowa Centrala Drzewna — „Paged" — i „Państwowe Centrale Leśnych Produktów Niedrzewnych".

Dotychczas całokształt spraw związanych z zagospodarowaniem lasu, eksploatacja lasu, przerobem pozyskanego surowca drzewnego w zakładach przemysłowych, dystrybucją materiałów drzewnych, oraz pozyskaniem i dystrybucją niedrzewnych produktów gospodarki leśnej załatwiał jeden aparat administracyjny, który pomimo, iż zarządzał majątkiem państwowym, nie był zorganizowany w przedsiębiorstwo, a stanowił odrębną gałąź administracji państwowej, opartej o przedwojenne jeszcze przepisy, niedostosowane do obecnej rzeczywistości. W tych warunkach, pomimo wysiłków i dobrej woli administracji leśnej — działalność jej nacechowana była sztywnością i zbiurokratyzowaniem. Te ujemne cechy uwydatniały się coraz jaskrawiej w miarę pogłębiania się planowania w ogólnej gospodarce narodowej.

W nowym ustroju administracji lasów państwowych, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1950 roku, do zakresu działania przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe" należy prowadzenie właściwej gospodarki leśnej przez wykonywanie zalesień, hodowli, pielęgnowania i ochrony lasów, dalej wykonywanie ścinki lasu i wyrobu podstawowych sortymentów drewna okrągłego, wywozu drewna z lasu do składów leśnych, żywicowanie lasu, pozyskanie nasion, prowadzenie gospodarki łowieckiej, oraz użytkowanie innych źródeł gospodarki niedrzewnej, wreszcie urządzenie lasów, melioracja gruntów leśnych i nieleśnych, budowa dróg leśnych i zabudowa potoków górskich, jak również budowa i utrzymanie budynków i budowli związanych z gospodarstwem leśnym.

Organami, poprzez które przedsiębiorstwo „Lasy Państwowe" prowadzić będzie gospodarkę leśną są: Centralny Zarząd Lasów Państwowych, jego oddziały oraz Rejonowe Zarządy Lasów Państwowych. Do zakresu działania przedsiębiorstw „Przemysł Leśny" należy pierwiastkowa mechanic obróbka drzewa na tartakach, fabrykach okle n i sklejek, fabrykach płyt pilśniowych oraz w zorganizowanych przy tych zakładach — heblarniach, skrzynkarniach, beczkarniach itp.

To przedsiębiorstwo będzie wykonywać swe zadania przez Centralny Zarząd Przemysłu Leśnego i jego oddziały oraz przez Rejonowe Zarządy Przemysłu Leśnego.

Państwowa Centrala Drzewna — „Paged" — wykonywać będzie poprzez Centralę, oddziały i Biuro Handlu Zagranicznego: przerób dłużyc drzewnych na inne sortymenty — poza przerobem przez zakłady „Przemysłu Leśnego", transport i spedycję drewna, sprzedaż drewna i produktów drzewnych w kraju, oraz eksport i import drewna. Wreszcie przedsiębiorstwo „Państwowa Centrala Leśnych Produktów Niedrzewnych", ma prowadzić użytkowanie uboczne lasów, obrót produktami niedrzewnymi gospodarki leśnej w kraju oraz eksport i import tychże poprzez Centralę, oddziały, Biuro Handlu Zagranicznego, oraz zakłady i gospodarstwa.

Taka zasadnicza reorganizacja dotychczasowej administracji lasów państwowych, w których funkcje przemysłowego przerobu oraz dystrybucja całości produkcji drzewnej i niedrzewnej — zostały oddzielone od właściwej produkcji leśnej — stworzyła warunki umożliwiające opracowanie tez systemu finansowego Lasów Państwowych.

Odpowiednie tezy zostały opracowane przez Departament Finansowy P. K. P. G. i przedłożone Komitetowi Ekonomicznemu Rady Ministrów, który je uchwalił w dniu 9 sierpnia rb. (Pełny tekst zamieszczony od str. 161 niniejszego wydania Biuletynu Finansowego.)

Według tych tez wszystkie przedsiębiorstwa Lasów Państwowych potraktowane zostały jako człony jednego wielkiego agregatu. Tezy te zostały, w zasadzie, oparte o uchwałę Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1947 roku w sprawie zasad systemu finansowego oraz o uchwałę Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia rb. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych podległych ministerstwom przemysłowym i handlowym, wyłonionym z b. Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Z uwagi, jednak, na zasadniczą odrębność czynników decydujących w produkcji leśnej, w szczególności zaś, że:

a) cykl produkcyjny w gospodarstwie leśnym trwa od kilkudziesięciu do stukilkudziesięciu lat,
b) kapitał zakładowy i produkt gospodarki leśnej stanowią jedną i tą samą substancję — drewno,
c) gospodarstwo leśne, z uwagi na długotrwałość cyklu produkcyjnego, narażone jest na szereg nie dających się ani przewidzieć ani uniknąć szkód i klęsk,

d) w czasie wojny polskie lasy na ziemiach dawnych uległy wielkim zniszczeniom, wskutek czego wydajność produkcyjna poszczególnych rejonów leśnych jest różna.

e) z uwagi na zniszczenie kraju roczna produkcja drewna nie tylko nie może być zmniejszoną lecz odwrotnie musi być stale wysoka.

Należało dla całości lasów państwowych, a w pierwszym rzędzie dla Przedsiębiorstwa „Lasy Państwowe" ustalić niektóre zasady odmiennie.

Powyższe charakterystyczne dla gospodarstwa leśnego w ogóle, a dla gospodarki w lasach polskich w szczególności, czynniki wymagały dokładnego określenia pojęcia kosztu własnego produkcji leśnej. Toteż w uchwalonych w dniu 9 sierpnia rb. tezach systemu finansowego Lasów Państwowych, z uwagi na decydujące znaczenie dla wyników gospodarki leśnej, właściwego postawienia kosztów własnych, bardzo dokładnie wyliczono wszystkie elementy z jakich ma się składać koszt własny produkcji drewna surowego oraz podano metody obliczenia tego kosztu.

Inną cechą charakterystyczną zasad systemu finansowego Lasów Państwowych — to metoda ustalenia ceny rozliczeniowej za drewno surowe.

Dalszą cechą charakterystyczną tego systemu — to utworzenie z wkalkulowanych do kosztów własnych pozyskiwanego drewna narzutów — specjalnych funduszów, Urządzenia Lasów i Nadzwyczajnej Ochrony Lasów i zasady gospodarowania tymi funduszami, Uchwalone w dniu 9 sierpnia rb. zasady systemu finansowego Lasów Państwowych są zasadami ramowymi. Szczegółowe wytyczne systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Leśnictwa, — ma ustalić Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrem Leśnictwa i Ministrem Skarbu. (FN-DS.)

Rozszerzenie zasięgu systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych

Począwszy od kwietnia rb. Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów powziął szereg uchwał związanych z rozszerzeniem zasięgu zasad systemu finansowego na przedsiębiorstwa sektora uspołecznionego nie objęte nim dotąd.

Uchwały, o których mowa wyżej, podzielić należy na dwie grupy, a mianowicie:

a) postanowienia dotyczące organizacji finansowej przedsiębiorstw i ich ustosunkowania do resortów nadzorujących oraz

b) postanowienia dotyczące zasad systemu finansowego, którym zostały lub zostaną z dniem 1 stycznia 1950 roku objęte poszczególne grupy przedsiębiorstw.

Z pośród powziętych do połowy października Uchwał K. E. R. M. w omawianych sprawach, do grupy pierwszej należą:

1. Uchwała z dnia 12 kwietnia 1949 r. w sprawie organizacji finansowej P. P. Film Polski tworząca, w miejsce dotychczasowego jednego przedsiębiorstwa wielozakładowego, jedenaście wyodrębnionych przedsiębiorstw filmowych oraz centralny zarząd tych przedsiębiorstw p. n. Generalna Dyrekcja Filmu Polskiego.

Generalna Dyrekcja jest naczelnym wykonawcą planów gospodarczych i naczelnym inwestorem w rozumieniu instrukcji inwestycyjnej P. K. P. G. oraz koordynuje, nadzoruje, kieruje i kontroluje wszystkie podległe przedsiębiorstwa a mianowicie:

1. Wytwórnię Filmów Fabularnych w Łodzi,
2. Wytwórnię Filmów Dokumentalnych w Warszawie,
3. Wytwórnię Filmów Oświatowych w Łodzi,
4. Zakłady Przemysłu Kinotechnicznego w Łodzi,
5. Zakłady Przemysłu Fotochemicznego Nr 1 w Warszawie,
6. Zakłady Przemysłu Fotochemicznego Nr 2 w Bydgoszczy,
7. Centralę Rozpowszechniania Filmów (kina i punkty wyświetlania filmów),
8. Centralę Zaopatrzenia Materiałowego Filmu Polskiego,
9. Biuro Techniczne Filmu Polskiego,
10. Biuro Zagranicznego Obrotu Filmów,
11. Filmową Agencję Wydawniczą.

2. Uchwała z dnia 6 maja 1949 roku dotycząca organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Kultury i Sztuki (poza P. P. Film Polski).

Mocą tej Uchwały tworzy się nowe przedsiębiorstwo p. n. Państwowa Składnica Księgarska mające na celu organizację zbytu przedsiębiorstw wydawniczych podległych Ministerstwu Kultury i Sztuki.

Dalej uchwała ujmuje w ramy dyscypliny finansowej wszystkie przedsiębiorstwa teatralno-artystyczne.

Na wzór organizacji omawianych wyżej przedsiębiorstw Filmu Polskiego, utworzony zostaje centralny zarząd przedsiębiorstw teatralno-artystycznych p. n. Generalna Dyrekcja Teatrów, Oper i Filharmonii, która jest naczelnym wykonawcą planów gospodarczych i naczelnym inwestorem oraz kieruje, nadzoruje, koordynuje i kontroluje podległe samodzielne przedsiębiorstwa, będące bezpośrednimi wykonawcami planów gospodarczych i bezpośrednimi inwestorami. Podległe Generalnej Dyrekcji stałe i dorywcze teatry, opery i filharmonie państwowe oraz cyrki i lunaparki mogą być decyzją Ministerstwa Kultury i Sztuki przedsiębiorstwami jedno- lub wielozakładowymi.

W ten sposób Ministerstwu Kultury i Sztuki podporządkowane zostają następujące przedsiębiorstwa lub grupy przedsiębiorstw:

1. Przedsiębiorstwa podległe Generalnej Dyrekcji Filmu Polskiego (jedenaście przedsiębiorstw samodzielnych i koordynujący je zarząd centralny),
2. Państwowy Instytut Wydawniczy (przedsiębiorstwo wyodrębnione, wielozakładowe będące naczelnym i bezpośrednim wykonawcą planów gospodarczych oraz naczelnym i bezpośrednim inwestorem).
3. Polskie Wydawnictwa Muzyczne (przedsiębiorstwo wyodrębnione wielozakładowe),
4. Państwowa Składnica Księgarska (Przedsiębiorstwo wyodrębnione wielozakładowe),

5. Zjednoczone Zakłady Przemysłu Muzycznego (przedsiębiorstwo wyodrębnione wielozakładowe),
6. Przedsiębiorstwa podległe Generalnej Dyrekcji Teatrów, Oper i Filharmonii (pięćdziesiąt przedsiębiorstw samodzielnych jedno lub wielozakładowych oraz koordynujący je zarząd centralny).

3. Uchwała z dnia 6 maja 1949 roku w sprawie wytycznych organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Zdrowia tworząca następujące przedsiębiorstwa:

1. Zjednoczone Przedsiębiorstwo Państwowego Zakładu Higieny utworzone jako wyodrębnione przedsiębiorstwo wielozakładowe — przed tym przedsiębiorstwa te wchodziły w skład Państwowego Zakładu Higieny i nie posiadały samodzielności gospodarczej.
2. Portowe Zakłady Sanitarne Morskiego Urzędu Zdrowia w Gdyni pozostawiono bez zmiany, jako samodzielne przedsiębiorstwo.
3. Przedsiębiorstwo Państwowe „Polskie Uzdrowiska" dotąd przedsiębiorstwa monolityczne — obecnie obejmujące poszczególne uzdrowiska, które zyskały samodzielność i są nadzorowane, kontrolowane i koordynowane przez centralny zarząd — na wzór organizacji przedsiębiorstw przemysłowych. W ten sposób Centralny Zarząd P. P. Polskie Uzdrowiska jest naczelnym wykonawcą planów gospodarczych i naczelnym inwestorem, a podległe mu poszczególne uzdrowiska są bezpośrednimi wykonawcami planów i bezpośrednimi inwestorami.
4. Zakład Wydawniczy Ministerstwa Zdrowia pozostał bez zmiany, jako samodzielne przedsiębiorstwo.

4. Uchwała z dnia 13 maja 1949 roku w sprawie wytycznych organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Żeglugi przewidująca działalność 21 przedsiębiorstw lub grup przedsiębiorstw a ponadto realizująca postulat komercjalizacji zarządu portów, przez stworzenie Zarządu Portu Gdańsk-Gdynia i Zarządu Portu Szczecin-Świnoujście jako samodzielnych przedsiębiorstw państwowych.

Z pozostałych przedsiębiorstw samodzielnymi przedsiębiorstwami państwowymi są:

1. Zjednoczone Stocznie Polskie,
2. Stocznie Rybackie,
3. Żegluga Przybrzeżna w Gdańsku.
4. Żegluga Przybrzeżna w Szczecinie,
5. Przedsiębiorstwo Połowów Kutrowych „Arka",
6. Przedsiębiorstwo Połowów Morskich „Barka",
7. Połowy Dalekomorskie „Dalmor",
8. Przedsiębiorstwo Połowów Dalekomorskich „Delfin",
9. Morskie Zakłady Rybne,
10. Przedsiębiorstwo Robót Czerpalnych i Podwodnych,
11. Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Morskich,
12. „Mors" — Morska Obsługa Radiowa Statków,
13. Państwowe Biuro Budownictwa Morskiego,
14. Morska Centrala Handlowa.

15-te przedsiębiorstwo — Zjednoczone Przedsiębiorstwo Żeglugi Pełnomorskiej jest sui generis centralnym zarządem nadzorującym, koordynującym i kontrolującym wchodzące w jego skład przedsiębiorstwa, mianowicie: Gdynia—Ameryka — Linie Żeglugowe, Polsko—Brytyjskie Towarzystwo Okrętowe i Żegluga Polska. Przedsiębiorstwa te są w dalszym ciągu spółkami handlowymi (spółki akcyjne) o gestyjnym portfelu akcji w ręku państwa. Spółkami handlowymi (sp. z o. o.) o kapitale wyłącznie państwowym są pozostałe 4 przedsiębiorstwa, tj.:

1. Bałtycka Agencja Morska „Baltica",
2. Przedsiębiorstwo Maklerstwa Okrętowego „Nawigator",
3. Zaopatrywanie Statków „Baltona",
4. Polski Rejestr Statków.

Z tych przedsiębiorstw „Baltica" i „Nawigator" pozostaną nadal formalnie spółkami handlowymi, natomiast „Baltona" i Polski Rejestr Statków zostaną przekształcone na przedsiębiorstwa państwowe.

5. Uchwała z dnia 13 maja 1949 roku w sprawie wytycznych co do dostosowania gospodarki finansowej przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Rolnictwa i Reform Rolnych do gospodarki planowej, ustalająca organizację 3 przedsiębiorstw podległych Ministerstwu, a mianowicie:

1. Państwowych Gospodarstw Rolnych (P. G. R.),
2. Technicznej Obsługi Rolnictwa (T. O. R.),
3. Państwowych Zakładów Wydawnictw Rolniczych (P. Z. W. R.).

Na czele Państwowych Gospodarstw Rolnych stoi Centralny Zarząd P. G. R., będący naczelnym wykonawcą planów i naczelnym inwestorem.

Centralnemu Zarządowi podlegają Okręgowe Zarządy P. G. R., będące głównymi wykonawcami planów i głównymi inwestorami, których zasięg terytorialny pokrywa się z administracyjnym kraju. Okręgowe Zarządy P. G. R. z kolei kierują, koordynują, nadzorują i kontrolują zespoły gospodarstw i zakładów rolnych, względnie wyodrębnione gospodarstwa — i zakłady, będące bezpośrednimi wykonawcami planów i bezpośrednimi inwestorami. Analogiczne funkcje do Okręgowych Zarządów P. G. R. pełnią Rejonowe Zarządy Zakładów Hodowli Roślin i dalej podległe im wyodrębnione gospodarstwa i zakłady hodowli roślin.

Na czele Technicznej Obsługi Rolnictwa stoi Centralny Zarząd T. O. R. i podległe mu Okręgowe Zarządy T. O. R. Przedsiębiorstwami podległymi są wyodrębnione i niewyodrębnione warsztaty i zakłady T. O. R. Państwowe Ośrodki Maszynowe, oraz Centrala Zaopatrzenia Technicznej Obsługi Rolnictwa, podlegająca bezpośrednio Centralnemu Zarządowi T. O. R.

Państwowy Zakład Wydawnictw Rolniczych jest przedsiębiorstwem samodzielnym podległym bezpośrednio Ministerstwu.

6. Uchwała z dnia 27 maja 1949 roku w sprawie wytycznych organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Prezesowi Rady Ministrów ustala następujące podległe przedsiębiorstwa:

1. Polska Agencja Prasowa — jako przedsiębiorstwo samodzielne, działające na zasadach rozrachunku gospodarczego;
2. Zjednoczone Wytwórnie Sprzętu Sportowego i Szkutniczego oraz
3. Centrala Handlowa Sprzętu Sportowego i Szkutniczego.

Dwie ostatnie organizacje są nowoutworzonymi przedsiębiorstwami wielozakładowymi podległymi Głównemu Urzędowi Kultury Fizycznej.

4. Przedsiębiorstwa podległe Centralnemu Urzędowi Radiofonii.

7. Wytyczne organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Centralnemu Urzędowi Radiofonii ustalone zostały odrębną **Uchwałą K. E. R. M. z dnia 12. VII. 1949 r.** Uchwała ta na miejsce jednego przedsiębiorstwa „Polskie Radio“ tworzy dwa samodzielne przedsiębiorstwa wielozakładowe:

1. P. P. Polskie Radio — jako eksploatatora rozgłośni radiowych,
2. P. P. Radiofonia Przewodowa i Urządzenia Odbiorcze (ob. P. P. Radiofonizacji Kraju) — prowadzące gospodarkę inwestycyjną i eksploatacyjną t. zw. „radiowęzłów“, oraz warsztaty instalacji radiowych i napraw aparatów radiowych.

8. **Uchwała z dnia 27 maja 1949 roku** w sprawie wytycznych dla resortu Ministerstwa Komunikacji co do dostosowania gospodarki finansowej do potrzeb gospodarki planowej, ustala następujące przedsiębiorstwa podległe bezpośrednio Ministerstwu:

1. Polskie Koleje Państwowe,
2. Państwowa Komunikacja Samochodowa,
3. Polskie Linie Lotnicze „Lot“,
4. Państwowa Żegluga Śródlądowa,
5. Stocznie Rzeczne,
6. Polskie Biuro Podróży „Orbis“,
7. Biuro Projektów i Studiów Komunikacyjnych,
8. Centralny Zarząd Przedsiębiorstw Robót Komunikacyjnych,
9. Kamieniołomy i Klinkiernie Komunikacji.

Polskie Koleje Państwowe są przedsiębiorstwem monolitycznym, będącym naczelnym i bezpośrednim wykonawcą planu gospodarczego, naczelnym i bezpośrednim inwestorem oraz naczelnym i bezpośrednim uczestnikiem państwowego planu finansowego. Wszystkie wchodzące w skład P. K. P. przedsiębiorstwa są zakładami pracy, działającymi na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego.

Również naczelnymi i bezpośrednimi wykonawcami planów gospodarczych, inwestorami i uczestnikami państwowego planu finansowego, a więc wyodrębnionymi przedsiębiorstwami są wszystkie pozostałe wymienione przedsiębiorstwa za wyjątkiem Centralnego Zarządu Przedsiębiorstw Robót Komunikacyjnych, którego organizacja ustalona została na wzór organizacji przemysłu. Centralny Zarząd P. R. K. koordynuje, nadzoruje, kontroluje i kieruje działalnością podległych sobie samodzielnych przedsiębiorstw.

9. **Uchwała z dnia 21. VI. 1949 roku** ustala wytyczne organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Oświaty, tj.:

1. Państwowych Zakładów Wydawnictw Szkolnych,
2. Państwowe Zakłady Pomocy Szkolnych,
3. Centrali Zaopatrzenia Szkół.

Wszystkie te trzy jednostki są samodzielnymi wielozakładowymi przedsiębiorstwami, przy czym Centrala Zaopatrzenia Szkół jest przedsiębiorstwem nowym, działającym od dnia 1. I. 1950 roku.

Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych są przedsiębiorstwem posiadającym hurtowy i detaliczny dział sprzedaży zarówno wydawnictw własnych jak i obcych.

Państwowe Zakłady Pomocy Szkolnych zajmują się wyłącznie produkcją, a wyroby swoje sprzedają za pośrednictwem Centrali Zaopatrzenia Szkół, która w tym wypadku spełnia rolę centrali branżowej i, jak nazwa wskazuje, centrali zaopatrzenia szkół we wszelkiego rodzaju sprzęt szkolny i pomoce naukowe.

10. **Uchwała z dnia 8 września 1949 roku** w sprawie organizacji finansowej przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Budownictwa przewiduje następujące przedsiębiorstwa:

1. Centralny Zarząd Państwowych Przedsiębiorstw Budowlanych,
2. Centralny Zarząd Przedsiębiorstw Budownictwa Przemysłowego,
3. Centralny Zarząd Przedsiębiorstw „S. P. B.“,
4. Zakłady Prefabrykacji,
5. Centralę Sprzętu Budownictwa,
6. Centralne Biuro Projektów Architektonicznych i Budowlanych,
7. Państwowe Przedsiębiorstwo Miernicze,
8. Zakład Osiedli Robotniczych.

Wymienione trzy centralne zarządy kierują, koordynują, kontrolują i nadzorują podległe im samodzielne, terenowe lub specjalizowane przedsiębiorstwa budowlane oraz są naczelnymi wykonawcami planów gospodarczych, naczelnymi inwestorami i naczelnymi uczestnikami państwowego planu finansowego.

Wytyczne organizacji Zakładu Osiedli Robotniczych ustalone będą odrębną uchwałą. Co do pozostałych przedsiębiorstw, to są one wyodrębnionymi przedsiębiorstwami wielozakładowymi oraz naczelnymi i bezpośrednimi wykonawcami planów, gospodarczych, naczelnymi i bezpośrednimi inwestorami i uczestnikami państwowego planu finansowego.

11. **Uchwała z dnia 4. X. 1949 roku** w sprawie wytycznych dla resortu Ministerstwa Poczt i Telegrafów co do dostosowania gospodarki finansowej do potrzeb gospodarki planowej, ustaliła trzy przedsiębiorstwa państwowe podległe bezpośrednio Ministerstwu:

1. Polska Poczta i Telekomunikacja,
2. Biuro Studiów i Projektów Łączności,
3. Przedsiębiorstwo Robót Telekomunikacyjnych.

Przedsiębiorstwo „Polska Poczta i Telekomunikacja“ jest przedsiębiorstwem monolitycznym, będącym zarówno naczelnym jak i bezpośrednim wykonawcą planów gospodarczych, naczelnym i bezpośrednim inwestorem i uczestnikiem państwowego planu finansowego.

Stojąca na czele Polskiej Poczty i Telekomunikacji Dyrekcja Generalna kieruje, koordynuje, kontroluje i nadzoruje podległe jej Dyrekcje Okręgowe, Centralne Biuro Rozrachunkowe oraz Centralę Zaopatrzenia Poczty i Telekomunikacji, które z kolei nie stanowią samodzielnych przedsiębiorstw, a działają na zasadzie wewnętrznego rozrachunku gospodarczego.

Pozostałe dwa przedsiębiorstwa podległe Ministerstwu Poczt i Telegrafów są wyodrębnionymi przedsiębiorstwami działającymi na zasadzie rozrachunku gospodarczego oraz będącymi naczelnymi i bezpośrednimi wykonawcami planów gospodarczych, inwestorami i uczestnikami państwowego planu finansowego.

Ściśle związane z powyższymi uchwałami K. E. R. M. są jego postanowienia dotyczące zasad systemu finansowego wymienionych wyżej przedsiębiorstw. Do tej grupy uchwał należą:

1. **Uchwała z dnia 12 kwietnia 1949 roku** w sprawie zasad systemu finansowego spółdzielczości (patrz

omówienie w N-rze 2 Biuletynu Finansowego P. K. P. G. — czerwiec 1949 r.).

2. **Uchwała z dnia 11 maja 1949 roku** w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw państwowego przemysłu miejscowego na rok 1949, (patrz omówienie w N-rze 2 Biuletynu Finansowego P. K. P. G. — czerwiec 1949 r.).
3. **Uchwała z dnia 9 sierpnia 1949 r.** w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych Ministerstwu Leśnictwa na rok 1950 (patrz pełny tekst zamieszczony w niniejszym wydaniu Biuletynu Finansowego).
4. **Uchwały z dnia 4 października 1949 roku** w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw podległych:

Ministerstwu Komunikacji,

Ministerstwu Oświaty,

Ministerstwu Kultury i Sztuki,

Prezesowi Rady Ministrów łącznie z odrębną uchwałą dla przedsiębiorstw podległych Centralnemu Urzędowi Radiofonii. (Patrz pełne teksty zamieszczone w niniejszym wydaniu Biuletynu Finansowego.) (FN-1)

Odpowiedzialność przedsiębiorstw państwowych za zobowiązania podatkowe dawnych właścicieli przedsiębiorstw upaństwowionych

W niektórych przypadkach urzędy rewizyjne orzekały solidarną odpowiedzialność przedsiębiorstw państwowych za zobowiązania podatkowe, przypadające od osób fizycznych i prawnych dawnych właścicieli przedsiębiorstw upaństwowionych na podstawie ustawy z z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz. U. R. P. nr 3, poz. 17), których składniki majątkowe zostały przekazane wspomnianym przedsiębiorstwom państwowym na podstawie art. 6 dekretu z dnia 3 stycznia 1947 r. o tworzeniu przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. Rz. P. nr 8, poz. 42).

Jako podstawę prawną nałożenia wspomnianej odpowiedzialności na przedsiębiorstwa państwowe urzędy rewizyjne podają art. 6 ustawy nacjonalizacyjnej z dn. 3 stycznia 1946 r. W myśl art. 6 ust. 1 tej ustawy przedsiębiorstwa przejęte na zasadzie art. 2 i art. 3 tejże ustawy przechodzą na rzecz Państwa lub polskich osób prawa publicznego wolne od obciążeń i zobowiązań, z wyjątkiem: zobowiązań o charakterze publiczno-prawnym, zobowiązań na rzecz polskich osób prawnych prawa publicznego, zobowiązań na rzecz osób prawnych stanowiących własność polskich osób prawnych prawa publicznego, służebności gruntowych oraz zobowiązań mających swe źródło w stosunku najmu pracy lub odpowiedzialności za czyny niedozwolone. Jak wynika z tego przepisu, zobowiązania podatkowe, jako zobowiązania o charakterze publiczno-prawnym, przechodzą na Skarb Państwa lub na polskie osoby prawne prawa publicznego. Skarb Państwa i wspomniane osoby prawa publicznego są następcami prawnymi przedsiębiorstw upaństwowionych.

Przedsiębiorstwa państwowe, którym majątek upaństwowionych przedsiębiorstw został przekazany na podstawie art. 6 dekretu o tworzeniu przedsiębiorstw państwowych na własność lub w zarząd i użytkowanie nie są następcami prawnymi dawnych właścicieli przedsiębiorstwa upaństwowionego.

Opierając się na powyższych ustaleniach Ministerstwo Skarbu w okólniku z dnia 31 sierpnia 1949 r. (Dz. Urz. Min. Skarbu nr 33 poz. 218) stwierdziło, że odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe, przypadające z przejętych na własność Państwa przedsiębiorstw, których składniki majątkowe zostały następnie oddane przedsiębiorstwom państwowym na własność lub w zarząd i użytkowanie ponosi wyłącznie i bezpośrednio Skarb Państwa i zarządziło, by wspomniane zaległości podatkowe zgłosić do rozrachunku, zgodnie z okólnikiem swym z dnia 5 lipca 1949 r. w sprawie zgłoszenia do rozrachunku zaległości podatkowych, podlegających przejęciu na własność Państwa (Dz. Urz. Min. Skarbu nr 24 poz. 159) oraz jednocześnie wstrzymać egzekucję tych zaległości do czasu wydania przez Ministerstwo Skarbu zarządzenia w sprawie ostatecznej ich likwidacji.

Decyzje dotyczące nałożenia odpowiedzialności na przedsiębiorstwa państwowe za zobowiązania podatkowe dawnych przedsiębiorstw upaństwowionych, co do których nie został rozstrzegnięty środek prawny, należy uchylić w trybie postępowania odwoławczego, prawomocną zaś decyzję w tych sprawach Ministerstwo Skarbu uchyla na podstawie art. 160 dekretu o postępowaniu podatkowym. (FN-11)

NORMY

dla planowania wydatków rzeczowych na rok 1950 w państwowych i państwowo - spółdzielczych przedsiębiorstwach handlowych i usługowych.

Wydział Planów finansowych przedsiębiorstw handlowych i usługowych Departamentu Finansowego P. K. P. G. podaje co następuje:

Państwowe i państwowo-spółdzielcze przedsiębiorstwa handlowe i usługowe, które sporządzają plan finansowy na rok 1950 według instrukcji P. K. P. G. Nr 12, zatwierdzonej zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 4. VIII. 1949 r. (znak FN5 A—1352/42/41) winny opracować Plan Kosztów Działalności na rok 1950 (wzór HF 14 i załącznik do wzoru HF 14) w zakresie wydatków rzeczowych wg norm podanych w załączonej tabeli.

Ustalona górna granica planowanych nakładów wg norm podanych w powyższej tabeli, może być podwyższona względnie obniżona przez Departamenty Finansowe Ministerstwa resortowych w porozumieniu z Departamentem Finansowym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. (FN-5)

TABELA NORM

dla planowania wydatków rzeczowych na rok 1950

w państwowych i państwowo-spółdzielczych przedsiębiorstwach handlowych i usługowych

Poz.	J. P. K. Grupa Podgrupa Konto	Rodzaj wydatku	Na jednostkę	Czasokres	Norma ilościowa	Norma wartościowa zł	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8
	40	**Zużycie materiałów**					
	402	**Materiały pomocn. i paliwo**					
		Materiały biurowe					
1		a) w Centralach Handlu Zagranicznego	na 1 prac. umysł.	miesięcznie		700	
2		b) w pozostałych przedsiębiorstwach	„	„		450	
		Druki					
3		a) w centralach Handlu Zagranicznego	„	„		500	
4		b) w pozostałych przedsięb.	„	„		225	
5		**Księgi handlowe**	na jednostkę gosp. samodz. bilansując.	„		10.000	
6		Materiały techn. rysunkowe	„	„		15.000	
		Materiały na konserwacje i remonty bieżące — patrz poz. 34 — 53 *)					
7		**Materiały na utrzymanie pomieszczeń w czystości**	1 izba*)	„		500	
8		Materiały na dekoracje	1 budynek	„		1.000	
9		**Pasza dla koni**	1 koń	„		10.000	
10		**Wyżywienie psów**	1 pies	„		2.000	
11		Wyżywienie kotów	1 kot	„		1.000	
		Paliwo					
		a) przy centralnym ogrzewaniu	1 m³ ogrzewanej przestrzeni	rocznie			węgiel i koks po cenach detalicznych C.Z.P.P.W.
12		koks	„	„	12 kg		
13		węgiel	„	„	1 kg		
14		drzewo	„	„	1 kg		
		b) przy ogrzewaniu piecowym					
15		węgiel lub koks	1 piec	„	1.500 kg		
16		drzewo	„	„	150 kg		
17		Benzyna	1 samochód osob.	mies.	250 l	20.000	
18			1 „ ciężar.	„	800 l	64.000	
19			1 motocykl	„	60 l	4.800	
20		Ropa	1 samoch. ciężar.	„	700 l	38.500	
21			1 ciągnik	„	700 l	38.500	
22		Oliwa i smary	1 samoch. osob.	„		2.580	
			1 samoch. ciężar.	„		6.800	
			1 motocykl	„		1.250	
23	404	Części zamienne i ogumienie	1 samoch. osob.	„		6.000	
24			1 „ ciężar.	„		20.800	
25			1 ciągnik	„		31.200	
26			1 motocykl	„		3.000	
	405	Narzędzia i przyrządy					
27		a) dla środków transportowych	1 samoch. osob.	„		2.000	
28			1 „ ciężar.	„		2.000	
29			1 ciągnik	„		3.000	
30			1 motocykl	„		500	
31			1 wóz konny	„		1.000	
32		b) dla celów gospodarczych	na placówkę**)	„		2.000	

Poz.	J. P. K. Grupa Podgrupa Konto	Rodzaj wydatku	Na jednostkę	Czasokres	Norma ilościowa	Norma wartościowa zł	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8
	43	**Energia nabyta**					
33	430	Prąd (oświetleniowy)	na 1 punkt świetlny	miesięcznie	5 kwh		
34	431	Gaz	na 1 pracownika	rocznie	5 m³		
35	432	Woda	na 1 pracownika	„	10 m³		
	440, 441	**Konserwacje i remonty bieżące ***)**					
36	(402)	a) maszyn biurowych	1 maszyna biur.	rocznie		5.000	
37		b) urządzeń biurowych	do 100 pracown.	mies.		5.000	
38			od 100—300 prac.	„		7.500	
39			ponad 300 prac.	„		10.000	
40		c) lokali biurowych	do 100 prac.	„		5.000	
41			od 100—300 prac.	„		6.500	
42			ponad 300 prac.	„		7.500	
43		d) składów i magazynów	do 1000 m³	rocznie		60.000	
44			1000—3000 m³	„		90.000	
45			ponad 3000 m³	„		120.000	
46		e) sklepów	1 sklep	„		15.000	
47		f) — wag sklepowych	1 waga	„		5.000	
48		g) — wag wozowych	„	mies.		10.000	
49		h) — dźwigów	1 dźwig	„		10.000	
50		i) instalacji wodociąg., kanaliz., elektr. telef., radiowych	1 izba	„		2.000	
51		j) środków transportowych	1 samoch. osob.	„		4.000	
52			1 „ ciężar.	„		12.000	
53			1 ciągnik	„		15.000	
54			1 motocykl	„		2.000	
55			1 wóz konny	„		2.000	
	46	**Różne nakłady**					
	461	**Delegacje służbowe**					
56		Diety — 15% ogółu pracowników	na 1 pracownika	mies.	7 dni	á 500	(Diety dziennie á 500 zł)
57		100% inspektorzy	„	„	22 „	á 500	
58		**Noclegi** 15% ogółu pracowników	„	„	7 „	á 500	Koszt noclegu=500 zł
59		100% inspektorów	„	„	22 „	á 500	
60		Przejazdy 15% ogółu prawników	„	„	—	3.000	
61		100% inspektorów	„	„	—	3.000	
62		Dojazdy 15% ogółu pracowników	„	„	—	100	
63		100% inspektorów	„	„	—	100	
64	464	Książki i czasopisma	przy ilości do 20 pracowników	„	—	3.000	
65			od 21— 50 prac.	„	—	6.000	
66			od 50—100 prac.	„	—	10.000	
67			powyżej 100 prac.	„	—	15.000	

Uwagi:

*) przez izbę rozumie się pomieszczenie użytkowe (biuro, sklep, magazyn, kuchnia, warsztat) o powierzchni powyżej 8 m².

**) przez placówkę rozumieć należy: sklep, hurtownię, składnicę, jednostkę administracyjną.

***) Normy zamieszczone w poz. 34-53 obejmują zarówno należności za usługi jak i za zużyte na konserwacje i remont materiały. W zależności od rodzaju i warunków przedsiębiorstwa odnośne wydatki winny być podzielone i zamieszczone częściowo w podgrupie 402 poz. 12 częściowo zaś w podgrupie 440/441 poz. 92—93.

Wyjaśnienia wątpliwości co do wykonania Instrukcji w sprawie opracowania planu przemysłowo-finansowego na rok 1950

Poniżej zamieszczamy ciąg dalszy*) wyjaśnień udzielonych w trakcie prac nad wykonaniem Instrukcji w sprawie opracowania planu przemysłowo-finansowego na rok 1950.

10. **Pytanie:** W której pozycji nakładów we wzorze PF 7 należy wykazać wydatki ujęte w budżecie akcji socjalnej na:
a) zapomogi indywidualne,
b) dotacje dla kas pożyczkowo-oszczędn.,
c) opłaty na akcje odstąpione innym instytucjom?

Odpowiedź: We wzorze PF 7 omawiane nakłady należy wykazać:
a) zapomogi indywidualne — konto 467
b) dotacje dla kas pożyczk.-oszczędn. — „ „
c) opłaty na akcje odstąpione — „ 444

11. **Pytanie:** Czy i ewent. w której pozycji należy planować prowizję Centrali Zaopatrzenia?

Odpowiedź: Prowizji Centrali Zaopatrzenia nie należy planować. Centrale Zaopatrzenia otrzymują dotacje na pokrycie swych wydatków z R-ku Narzutów Administracyjnych.

12. **Pytanie:** Do jakich przedsiębiorstw zaliczyć plany przedsiębiorstw, będących w budowie i finansowanych przez B. G. K., gdy przewidziane jest w pewnych działach uruchomienie produkcji w ciągu 1950?

Odpowiedź: Plany działów uruchamianych należy opracować oddzielnie i włączyć do zbiorczych planów przedsiębiorstw wytwórczych. Plany zakładów w budowie wchodzą do planów przedsiębiorstw budowlano-montażowych. Działy oddane do eksploatacji przechodzą do finansowania przez N. B. P.

13. **Pytanie:** Czy należy liczyć amortyzację od budynków oddanych do bezpłatnego użytkowania szkolnictwu zawodowemu?

Odpowiedź: Należy liczyć amortyzację.

14. **Pytanie:** Czy roboty wykonywane przez zakład dla budownictwa mieszkaniowego prowadzonego przez Z. O. R. należy zaliczyć do inwestycji wykonywanych sposobem gospodarczym?

Odpowiedź: Nie można. Roboty dla budownictwa mieszkaniowego należy zaliczyć do robót odpłatnych.

15. **Pytanie:** W której pozycji dochodów należy wykazać we wzorze PF 13 koszty zbiorowe z rozliczenia, jak np. transport, remonty, świadczone dla działalności pozazakładowej i akcji socjalnej?

Odpowiedź: Tego rodzaju koszty należy wykazać w gr. 92 Realizacji robót i usług odpłatnych.

16. **Pytanie:** Instrukcja w sprawie opracowania planu przemysłowo-finansowego na rok 1950 na str. 94 podaje, że poz. *22* energii we wzorze PF 7 winna być zgodna z wzorem P 6 razem rubr. 11 = rubr. (9+10). Według wskazówek podanych na str. 69 Instrukcji rubr. 9 ma wykazać wartość w cenach **niezmiennych**, zaś rubr. 10 według obowiązujących taryf. Jaką wobec powyższego wartość należy podać we wzorze PF 7?

Odpowiedź: W instrukcji przez niedopatrzenie wkradł się błąd. W poz. *22* wzoru PF 7 należy wykazać kwotę równą sumie razem rubr. 10 wzoru P 6 zwiększonej o koszt własny: energii elektrycznej własnej, która jako objęta wykazem typowych półproduktów winna być zaliczona do produkcji przemysłowej.

17. **Pytanie:** Czy wytworzona energia elektryczna zużyta na własne potrzeby podlega refakturowaniu przez Zjednoczenie Energetyczne czy przez macierzystą Centralę Zbytu i po jakiej cenie?

Odpowiedź: Zużyta energia elektryczna przechodzi przez realizację według planowanego kosztu własnego, lecz nie jest przeprowadzana przez Centralę. Księgowanie następuje na dobro klasy 9 i na ciężar klasy 4.

Powyższe nie dotyczy przedsiębiorstw podległych CZP. Węglowego.

18. **Pytanie:** W jaki sposób należy wykazać w planie koszty zbytu (podatek obrotowy i inne) przy planowaniu sprzedaży towarów handlowych?

Odpowiedź: Rozliczenie planowanych nakładów (wzór PF 8) należy uzupełnić przez dodanie w rubr. 3 dodatkowej pozycji „koszty zbytu towarów handlowych" i wykazać odpowiednią kwotę planowanych nakładów w rubryce 10. Rubr. 4—9 dla tej pozycji nie mogą być wypełniane.

19. **Pytanie:** Jaką marżę zysku należy przyjąć przy ustalaniu cen fabrycznych na 1950 r.?

Odpowiedź: Do planów na rok 1950 należy zasadniczo przyjąć obowiązujące na 1949 rok ceny rozliczeniowe fabryczne. Wyjątek od tej zasady stanowią jednolite ceny fabryczne ustalone na poziomie przeciętnego kosztu własnego lub w oparciu o cenę sprzedażną. Przedsiębiorstwa zostały powiadomione przez ministerstwa, w odniesieniu do jakich wyrobów te wyjątki należy stosować. W konsekwencji przyjęcia powyższej zasady planowany zysk będzie stanowić różnicę między planowanym utargiem po cenach fabrycznych a planowanym kosztem własnym.

20. **Pytanie:** Co należy wykazać we wzorze PF 13a w rubr. 3 i 10 w odniesieniu do pozycji remanentów? Czy będa to zsumowane kwoty poszczególnych kwartałów?

Odpowiedź: W rubr. 3 i 10 wzoru PF 13a należy wykazać kwoty odpowiednich grup wzoru PF 13 rubr. 5 i 12.

Remanent początkowy z rubr. 3 należy przenieść do rubr. 4, zaś remanent końcowy z rubr. 10 do rubr. 14. Remanent końcowy każdego

*) Patrz Biuletyn Finansowy Nr 5, str. 145.

kwartału winien być zgodny z remanentem początkowym kwartału następnego.

21. **Pytanie:** Jak ująć w planie produkcję półwyrobów przeznaczonych na cele produkcyjne we własnym zakładzie, tj. zużywaną przez inny wydział, o ile te półwyroby nie są objęte wykazem typowych półfabrykatów, jak np. odkuwki, podlegające następnie mechanicznej obróbce? J. P. K. dopuszcza w tych wypadkach księgowania między klasą 8, a klasą 7.
Odpowiedź: W planach zakładowych winny być ujęte wszystkie półwyroby, jeżeli tego wymaga przyjęty system obliczenia kosztów własnych. Wszystkie półwyroby — nie objęte spisem typowych półproduktów — w planach przedsiębiorstwa winny być odjęte po stronie zużycia i po stronie produkcji, a więc wypadają w tych planach, a tym samym nie występują również w planach zbiorczych.
Księgowanie z klasy 8 na klasę 7 należy traktować jako storno.

22. **Pytanie:** Jak ustalić kwotę, którą należy przyjąć jako podstawę do ustalenia normatywu „Banki"?
Odpowiedź: Za podstawę do ustalenia normatywu „Banki" należy przyjąć ogólną kwotę nakładów do rozliczenia (wg wzoru PF 7) pomniejszoną o wszelkie nakłady wtórne (grupa 48, typowe półfabrykaty, zużyte własne wyroby). (FN-2)

Zamawianie druków do księgowości finansowej, materiałowej i majątku trwałego.

Departament Finansowy PKPG podaje do wiadomości przedsiębiorstw, że powołana zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 1 kwietnia br. Komisja dla Druków i Przyborów Księgowych opracowała druki dla księgowości finansowej, materiałowej i majątku trwałego, jak również druki przewidziane w instrukcji inwentaryzacyjnej na rok 1949.

Wszelkich informacji w sprawie opracowanych druków udziela „Przedsiębiorstwo dla Druków i Przyborów Księgowych", Warszawa, ul. Rejtana 16, które przejęło wykonanie i dystrybucję druków.

W interesie przedsiębiorstw leży, ażeby zamówienia swoje na druki dla księgowości na rok 1950, jak również dla celów inwentaryzacyjnych zgłosiły do wymienionego Przedsiębiorstwa jak najrychlej.

Opiniowanie planów przemysłowo-finansowych na 1950 rok przez bank finansujący.

Nawiązując do notatki w tej sprawie w nr 5 Biuletynu Finansowego (str. 149) stwierdza się na podstawie wiadomości otrzymywanych z N.B.P., że nie wszystkie przedsiębiorstwa dopełniają obowiązku nałożonego na nie przez uchwałę Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1947 roku w sprawie zasad systemu finansowego, odnośnie składania do banku finansującego planów przemysłowo-finansowych na 1950 r. celem zaopiniowania.

Zaznacza się, że bez opinii właściwego oddziału banku finansującego nie będą mogły być zatwierdzone plany przemysłowo-finansowe przedsiębiorstw.

Dnia 15 października br. upływa termin opracowania planów zbiorczych przez C.Z.P. względnie inne jednostki podległe bezpośrednio Ministerstwom. Ażeby nie zatrzymywać prac nad opracowaniem planów, zostało ustalone na posiedzeniu Komisji Koordynacyjnej P.K.P.G. i N.B.P., że oddziały banku prześlą swą opinię odnośnie planów przedsiębiorstw do jednostki nadrzędnej (CZP) oraz właściwego Ministerstwa.

Przedsiębiorstwa, które dotychczas jeszcze nie złożyły swych planów do oddziału banku finansującego, winny to uczynić **niezwłocznie,** ażeby uniknąć ewentualnych trudności przy finansowaniu ich działalności w 1950 r. (FN-2).

Bankowa kontrola płac.

W związku z uchwałą Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1949 r. w sprawie bankowej kontroli płac w przedsiębiorstwach uspołecznionych i wpływającymi zapytaniami, kogo należy rozumieć jako „pracowników administracji ogólnej przedsiębiorstw i zakładów pracy", wyjaśnia się, że do powyższej kategorii należy zaliczyć tych pracowników przedsiębiorstw i zakładów wytwórczych, których uposażenia wg dotychczasowej praktyki zaliczane jest do „kosztów administracji".

Podobnie — w jednostkach administracyjnych — utrzymywanych z narzutów — należy traktować wszystkich pracowników tych jednostek, zarówno fizycznych jak umysłowych.

Powyższymi wskazówkami należy kierować się do czasu wydania szczegółowych zarządzeń wykonawczych do uchwały Rady Ministrów z dnia 21. 6. 1949 r. w sprawie bankowej kontroli płac w przedsiębiorstwach uspołecznionych. (FN-2)

Zakaz pokrywania grzywien ze środków przedsiębiorstw.

Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego udzielił Ministerstwom resortowym następującego zalecenia (z dnia 5. VIII. 1949. znak: ZA-1/1288/49):

Stwierdzono niejednokrotnie, że grzywny wymierzane w postępowaniu karno-administracyjnym kierownikom zakładów i przedsiębiorstw, były pokrywane z funduszów wspomnianych jednostek gospodarczych, a nie ze środków własnych ukaranego. Praktyka powyższa, sprzeczna z zasadą odpowiedzialności kierowników za całokształt działalności podległych im jednostek gospodarczych i przekreślająca celowość sankcji karnej, jest niedopuszczalna, podobnie jak niedopuszczalne jest kompensowanie grzywny, uiszczonej przez ukaranego, w drodze zapomóg, nagród i innych wypłat okolicznościowych.

W związku z powyższym zalecam wydanie przez Ministerstwa zarządzeń zakazujących pokrywanie ze środków zakładów pracy, przedsiębiorstw

i innych jednostek, wchodzących w skład uspołecznionej części gospodarki narodowej, grzywien nakładanych w trybie karno-administracyjnym na kierowników tych zakładów, przedsiębiorstw i jednostek.

Przeznaczenie środków ze sprzedaży zużytych samochodów.

Na zapytanie jakie jest przeznaczenie środków finansowych uzyskanych ze sprzedaży zużytych samochodów, wyjaśnia się, co następuje:

Zgodnie z zarządzeniem Ministra Przemysłu i Handlu, Komunikacji i Skarbu z dn. 18 listopada 1948 r. w sprawie trybu postępowania przy sprzedaży nietypowych, nadetatowych lub zbędnych pojazdów mechanicznych, użytkowanych przez urzędy, przedsiębiorstwa i instytucje państwowe (Dz. Urz. M. P. i H. nr 28 poz. 343), sumy uzyskane z powyższych transakcji:

a) jeżeli sprzedany samochód stanowił własność urzędu, będącego jednostką budżetu państwowego — winny być wpłacone do kas Urzędów Skarbowych lub instytucjach finansowych na rachunki tych kas z przeznaczeniem na dochód budżetu resortu właściwego dla urzędu dokonującego sprzedaży;

b) jeśli sprzedany samochód stanowił własność przedsiębiorstwa państwowego, objętego systemem finansowym — winny być wpłacone do Narodowego Banku Polskiego — na Rachunek Amortyzacji;

c) jeśli sprzedany samochód stanowił własność przedsiębiorstwa państwowego, nieobjętego systemem finansowym — winny być wpłacone do banku właściwego dla finansowania inwestycji danego przedsiębiorstwa — na specjalny rachunek zablokowany. (FN-7)

Źródło pokrycia faktur za liczniki.

Pismem z dnia 10 września 1949 r. znak PL III. 2/Le-00/36/OT Ministerstwo Górnictwa i Energetyki udzieliło, w sprawie sposobu pokrywania faktur za liczniki, następującego wyjaśnienia:

Zgodnie z instrukcją 4 DI-F33 p. 20 oraz zgodnie z par. 41 Instrukcji P. K. P. G. nr 6 do planu inwestycyjnego na rok 1950 zakup liczników **nie jest zakupem inwestycyjnym,** wskutek czego pokrywanie faktur za liczniki winno mieć miejsce w roku bieżącym oraz w r. 1950 ze środków eksploatacyjnych.

Liczniki pochodzące z importu (nieinwestycyjny import) winny być również opłacane ze środków eksploatacyjnych Zjednoczeń Energetycznych.

W roku 1950 liczniki należy ewidencjonować w klasie 3-ciej jako przedmioty nietrwałe, z zachowaniem zasad, podanych w komentarzu do nowego jednolitego planu kont, a w szczególności:

1) zainstalowane liczniki utrzymywać w ewidencji ilościowo-wartościowej przedmiotów nietrwałych, jako własność Zjednoczeń Energetycznych (wg wartości początkowej),

2) do kosztów eksploatacji odpisywać umorzenia wartości liczników eksploatowanych w ratach, ustalonych na podstawie znanego okresu ich użyteczności,

3) w dochodach eksploatacyjnych równoważnikiem poniesionych z tego tytułu kosztów są przewidziane w taryfie opłaty stałe za liczniki.

W związku z powyższym:

a) wartość liczników nie podlega włączeniu do kosztów urządzeń, powstających w drodze inwestycji, lecz będzie ewidencjonowana odrębnie,

b) w planach przemysłowo-finansowych na rok 1950 należy przewidywać:

I. **koszt** z tego tytułu (zgodnie z p. 2) w granicach planowanego umorzenia,

II. **zakup** w planie obrotów materiałowych eksploatacji w pełnej wartości,

c) wskutek ciągłego wzrastania ilości instalowanych liczników — normatyw ich zapasu będzie ruchomy i ustalony kwartalnie z uwzględnieniem planowanego przyrostu, bądź też czynnik stałego wzrostu zadecyduje o wyłączeniu tych aktywów z normowania i objęcia ich (ze względu na branżową specyfikę energetyki) nomenklaturą zapasów, których utrzymanie finansowane będzie ze specjalnych (ponadnormatywnych) kredytów eksploatacyjnych.

Rozszerzenie na Centrale spółdzielczo-państwowe zasad systemu finansowego spółdzielczości.

Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów powziął w dniu 4. X. 1949 r. uchwałę wyłączającą Centrale spółdzielczo-państwowe z pod działania przepisów uchwały K.E.R.M.-u z dnia 12. 4. 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych, państwowo-spółdzielczych i central spółdzielczo-państwowych podległych Ministerstwu Górnictwa i Energetyki, Przemysłu Ciężkiego, Lekkiego, Rolnego i Spożywczego, oraz Ministerstwom Handlu Wewnętrznego i Handlu Zagranicznego na rok 1950, rozciągając na powyższe Centrale przepisy Uchwały K.E.R.M.-u z dnia 12. 4. 1949 r. w sprawie zasad systemu finansowego spółdzielczości.

Uchwała powyższa eliminuje dwutorowość jaka musiałaby zaistnieć w traktowaniu zagadnień finansowych, planowania finansowego i rachunkowości w tych Centralach, w związku z równoległym stosowaniem dwóch systemów finansowych w ramach jednego pionu organizacyjnego, innego dla Centrali niż dla spółdzielni w nich zrzeszonych.

Uchwała dotyczy Centrali Spółdzielni Rzemieślniczych, oraz Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego. Termin objęcia Centrali Rybnej przepisami uchwały w sprawie zasad systemu finansowego spółdzielczości zostanie ustalony odrębną uchwałą. (FN-6)

Reforma jednolitego planu kont w spółdzielczości.

W dniu 13. 9. br. odbyła się w Departamencie Finansowym P.K.P.G. konferencja, której tematem było omówienie zagadnienia reformy jednolitego planu kont w spółdzielczości. W konferencji wzięli udział

przedstawiciele Dep. Finansowego Ministerstwa Handlu Wewnętrznego, Centralnego Związku Spółdzielczego, Central spółdzielczo-państwowych i spółdzielczych oraz Biura Organizacji Rachunkowości.

Wypowiedzi zabierających głos w dyskusji przedstawicieli C. Z. S.-u i Central, zgodne w swych opiniach, można ująć w następujących punktach:

1) Specyficzna struktura spółdzielczości, obejmująca obok działalności przemysłowej, działalność usługową i handlową, wielobranżowość i różnorodność dziedzin działalności w ramach jednego pionu organizacyjnego (Centrali), z drugiej strony odmienność zasad systemu finansowego spółdzielczości, eliminują możliwość zastosowania w spółdzielczości ostatnio opracowanych jednolitych planów kont dla państwowych przedsiębiorstw przemysłowych wzgl. handlowych.
2) Zagadnienie reformy planu kont w spółdzielczości i dostosowania go do potrzeb zmieniających się warunków jest zagadnieniem, które należy rozwiązać odrębnie w oparciu o specyfikę spó dzielczości.
3) Wprowadzenie nowego planu kont w spółdzielczości już z dniem 1. 1. 1950 r. byłoby niewskazanem, termin wprowadzenia należałoby przesunąć na rok 1951. Stan organizacyjny księgowości w spółdzielczości wykazuje jeszcze duże niedomagania, obecnie obowiązujący plan kont został wprowadzony przed ośmioma miesiącami (z dn. 1. 1. 1949 r.), mobilizuje się w tej chwili wszystkie siły kwalifikowane włącznie z aparatem instruktorskim do usunięcia tych niedomagań, usuwania zaległości i sporządzenia bilansów. W związku z tym wskazanym byłoby raczej pozostawić na rok przyszły obowiązujący obecnie plan kont, uzupełniając go tylko w związku z wprowadzeniem w życie zasad systemu finansowego w spółdzielczości.

W wyniku dyskusji i w oparciu o powyższe opinie przedstawicieli spółdzielczości powołano komisję roboczą dla uzupełnienia obowiązującego planu kont.

Reformę jednolitego planu kont w spółdzielczości postanowiono przeprowadzić od roku 1951 z tym, że prace nad opracowaniem nowego planu przeprowadzone będą w ramach prac Komisji metodyki planowania i rachunkowości. Zakończenie tych prac i ogłoszenie drukiem nowego jednolitego planu dla spółdzielczości przewiduje się na koniec czerwca 1950 r. (FN-6)

MATERIAŁY DYSKUSYJNE

Organizacja ujęcia kosztów robocizny

bezpośredniej i pośredniej w ramach rachuby zarobkowej i rachuby kalkulacyjnej.

(Dokończenie) *)

IV. SPOSOBY UJĘCIA ROBOCIZNY.

Technika i zagadnienie ujęcia i rozdziału robocizny dla celów księgowości finansowej i księgowości wytwórczej, najprościej przedstawia się w tych zakładach, gdzie produkcja jest jednolita i robotnicy pracują stale na tych samych miejscach pracy. W tego rodzaju zakładach, lista płacy sporządzona wg wydziałów lub osobne wydziałowe listy płacy są równocześnie rozdziałem robocizny i mogą posłużyć jako bezpośredni dokument do ujęcia robocizny z podziałem na robociznę bezpośrednią i pośrednią wg każdego miejsca pracy. Natomiast w zakładach o różnorodnej produkcji jednostkowej lub seryjnej, przy równoczesnym zatrudnianiu tych samych robotników dla różnych robót i niejednokrotnie na różnych miejscach pracy i przy ewent. kalkulacji świadczeń i usług wewnętrznych, ujęcie robocizny jest zazwyczaj zagadnieniem bardzo skomplikowanym, w zależności od rodzaju produkcji i od wielkości zakładu.

W praktyce są stosowane najróżnorodniejsze sposoby ujęcia i rodzaju robocizny, które jednak zazwyczaj mają tę kardynalną wadę, że materiał cyfrowy dla kalkulacji wynikowej sporządza się dopiero po dokończonej wypłacie robocizny. O ile zakład jest duży i posiada szeroki wachlarz różnorodnej produkcji, ujęcie i rozdział robocizny dla celów kalkulacji wynikowej dopiero po dokonaniu wypłaty, opóźnia sprawozdawczość, a w praktyce najczęściej nie prowadzi do kalkulacji wynikowej, związanej ściśle z księgowością finansową i z miesięcznym sporządzeniem bilansu i rachunku wyników. Dlatego też celem organizacji powinno być bieżące, codzienne ujęcie robocizny bezpośredniej, a pozostawienie ewentualnie tylko ujęcia robocizny pośredniej do czasu sporządzenia listy płacy i po dokonaniu wypłaty.

Właściwym i racjonalnym sposobem ujęcia robocizny bezpośredniej jest tylko taki sposób, który umożliwia bieżące księgowanie robocizny bezpośredniej na kartach kalkulacyjnych wynikowych. Zasada bieżącego ujęcia robocizny bezpośredniej musi być oparta na takiej organizacji, która pozwala na to, że wycenione karty robocze dotyczące zakończonych operacji, bieżąco i automatycznie przekazywane są do Rachuby Kalkulacyjnej, celem zaksięgowania na kartach kontowych kalkulacji wynikowej. Organizacja takiego najbardziej prawidłowego systemu ujęcia robocizny bezpośredniej mogłaby przedstawiać się następująco:

1. Rozdzielnia warsztatowa prowadzi tylko karty lub wykazy kontroli czasu, na które bieżąco wciąga codziennie czas przepracowany (zegarowy) na podstawie kart zegarowych.

2. Następnego dnia do określonej godziny np. do 9-tej rano Rozdzielnia przesyła komplet kart kontroli czasu do Biura Płacy. Komplet winien być ułożony wg marek kontrolnych robotników lub w porządku alfabetycznym. Odmiana tego systemu może polegać na tym, że Rozdzielnia nie przesyła wszystkich kart kontroli czasu do Biura Płacy, lecz tylko te karty, które dotyczą zakończonych kart roboczych. Zaleca się jednak stosować raczej system przesyłania wszystkich

---

*) Patrz „Biuletyn Finansowy“ Nr 3 i 5 (lipiec i wrzesień 1949 r.).

kart, jako najbardziej prawidłowy i ułatwiający rozdział pracy w Biurze Płac.

3. Razem z kartami kontroli czasu Rozdzielnia przesyła do Biura Płacy wypełnione co do przepracowanego czasu karty robocze, dotyczące zakończonych i potwierdzonych przez Kontrolę Techniczną operacji. Celem kontroli obiegu kart roboczych można sporządzać wykaz przesyłanych do Biura Płacy kart roboczych lub przesłanie to odnotowywać na kartach kontroli czasu.

4. Biuro Płacy zakłada karty obliczeniowe dla każdego pracownika po otrzymaniu kart kontroli czasu z Rozdzielni wciąga bieżąco, codziennie godziny przepracowane na każdą kartę obliczeniową. Po wciągnięciu wszystkich kart kontroli, komplet kart odsyłany jest do Rozdzielni tego samego dnia najpóźniej np. do godziny 14. Nad terminowym obiegiem kart kontroli czuwa Biuro Płacy.

5. Przy operacjach wzgl. zleceniach zakończonych Biuro Płacy kontroluje dokładnie nadesłane przez Rozdzielnię razem z kartami kontroli czasu, karty robocze co do czasu przepracowanego i porównuje ze swoimi zapiskami na karcie obliczeniowej. Czas na kartach roboczych winien być ściśle ten sam, co na kartach kontroli czasu i na kartach obliczeniowych.

6. Po przeprowadzonej kontroli czasu, Biuro Płacy wycenia kartę roboczą i kwoty wynikające z wycenionej karty roboczej wpisuje do karty obliczeniowej, w rubryce przeznaczonej dla danego zlecenia i operacji. Rubryka ta zawiera już poprzednio bieżąco wpisany czas przepracowany, uzgodniony z kartą roboczą wg punktu 5.

7. Po wciągnięciu robocizny z wycenionych kart roboczych na karty obliczeniowe, Biuro Płacy odsyła wycenione karty robocze do Rachuby kalkulacyjnej (kalkulacji wynikowej). Dla kontroli obiegu kart roboczych mogą służyć wykazy lub konsygnacje, o których mowa w punkcie 3.

8. Wydział Rachuby kalkulacyjnej (kalkulacji wynikowej) księguje robociznę z kart roboczych na kartach kalkulacji wynikowej.

9. Najbardziej celowym sposobem prowadzenia kart kalkulacji wynikowej jest system przebitkowy, który ułatwia pracę i daje automatyczną kontrolę zaksięgowanych pozycji, zarówno w stosunku do Rachuby materiałowej, jak i w stosunku do Biura Płac.

10. Celem automatycznej kontroli robocizny zaksięgowanej na kartach kontowych kalkulacji wynikowej oraz celem ułatwienia tej kontroli i poprawienia ewent. omyłek, wskazane jest dla księgowania robocizny bezpośredniej przeznaczyć dla każdego wydziału osobną kartę dziennikową lub ewentualnie ogólną kartę dziennikową lecz posiadającą dodatkowe rubryki nieprzebitkowe, przeznaczone na wydziałowe ujęcie robocizny lub na takie ujęcie, jakie odpowiada sporządzanym listom płacy.

Suma robocizny z końcem miesiąca na kartach dziennikowych lub w rubrykach nieprzebitkowych, winna być zgodna z robocizną wykazaną w liście płacy danego wydziału. O ile istnieją niezgodności, omyłki są bardzo łatwe do wyszukania i uzgodnienia, gdyż pozycje na kartach dziennikowych dadzą się łatwo porównać z kartami obliczeniowymi. Porównanie to może być ułatwione ponadto przez celową i właściwą numerację kart roboczych i odpowiednie księgowanie tychże na karcie dziennikowej. Przez zastosowanie kart dziennikowych dla każdego wydziału zakres szukania błędu jest ograniczony do poszczególnych wydziałów, a nie do całego zakładu.

11. Podany powyżej tryb postępowania jest wskazany do ujęcia robocizny bezpośredniej, gdyż robocizna pośrednia nie wymaga codziennego ujęcia i do arkusza rozliczeniowego może wejść z końcem miesiąca po sporządzeniu listy płacy i rozdziału robocizny.

12. O ile jednak zakład prowadzi koszty miejsc systemem przebitkowym w księgowości kosztów własnych i przeprowadza kalkulację napraw i konserwacji, tryb postępowania podany dla robocizny bezpośredniej może być zastosowany również dla robocizny pośredniej tych wydziałów wytwórczo-pomocniczych, dla których robocizna pośrednia ujmowana jest także kartami roboczymi podobnie jak robocizna bezpośrednia. W ten sposób ujmowana robocizna jest w wydziale wytwórczo-pomocniczym robocizną bezpośrednią.

Robocizna pośrednia nie ujmowana kartami roboczymi nie wymaga bieżącego ujęcia i wystarczy miesięczny rozdział tej robocizny do przeprowadzenia księgowań w księgowości kosztów własnych. Do tego rodzaju robocizny należy robocizna przypadająca na portierów, stróży, woźnych, robotników placowych, robotników magazynowych, szatniarzy, sprzątaczek itp. stałej obsługi miejsc pracy.

13. Karty robocze wykorzystane przez Rachubę kalkulacyjną mogą być odsyłane do Biura Fabrykacyjnego (Sekcja analizy kosztów własnych) celem kontroli i porównania z planami operacyjnymi i kartami chronometrażowymi oraz celem odnotowania terminów wykonania. Po wykorzystaniu przez Biuro fabrykacyjne karty robocze wracają do archiwum Rachuby Kalkulacyjnej lub do archiwum Biura Płacy.

Podany powyżej tryb postępowania może ulec odchyleniom i zmianom w tym przypadku, kiedy Rozdzielnia warsztatowa rozporządza odpowiednim personelem i przeprowadza bezpośrednio wycenę kart roboczych i prowadzi karty obliczeniowe. Przy takiej organizacji pracy Rozdzielnia nie prowadzi już kart kontroli czasu, lecz czas przepracowany wciąga codziennie bezpośrednio na karty obliczeniowe.

Po zakończeniu pracy na dane zlecenie, Rozdzielnia dokonuje obliczenia robocizny na karcie roboczej i obliczoną robociznę wciąga do karty obliczeniowej, a kartę roboczą odsyła do Biura Płacy. Biuro Płacy sprawdza obliczenie robocizny na nadesłanych kartach roboczych (posiłkując się przy kontroli kartami zegarowymi) i po sprawdzeniu odsyła karty robocze do Rachuby kalkulacyjnej, celem zaksięgowania na kartach kontowych kalkulacji wynikowej w myśl powyżej podanych wskazówek.

Karty robocze przed zaksięgowaniem w Rachubie kalkulacyjnej mogą przedtem podlegać jeszcze kontroli w Biurze Fabrykacyjnym. O ile Biuro Płacy stwierdzi w obliczeniu robocizny na karcie roboczej omyłki, przeprowadza poprawki i zawiadamia o tym Rozdzielnię, w celu dokonania tych samych poprawek na dotyczących kartach obliczeniowych, prowadzonych w Rozdzielni.

Karty robocze zaksięgowane w toku miesiąca na kartach kalkulacji wynikowej, Rachuba Kalkulacyjna zbiera wg wydziałów i zwraca z końcem miesiąca

do Biura Płacy, jako dowody zaliczonej przez Rozdzielnię na kartach obliczeniowych robocizny bezpośredniej. Po uzgodnieniu kart roboczych z otrzymanymi przez Biuro Płacy przy końcu miesiąca z Rozdzielni kartami obliczeniowymi, Biuro Płacy przystępuje do sporządzenia listy płacy na podstawie kart obliczeniowych.

Inny tryb postępowania mógłby mieć zastosowanie wtedy, kiedy karty obliczeniowe prowadzone w Biurze Płacy nie zawierają rubryk na wpisywanie godzin wg poszczególnych dni miesiąca, a posiadają tylko jedną rubrykę do wpisywania wyłącznie sumy godzin zakończonych kart roboczych. Przy takim systemie Rozdzielnia nadsyła w ciągu miesiąca do Biura Płacy tylko karty kontroli i karty robocze dotyczące zakończonych prac. Karty kontroli po wykorzystaniu wracają do Rozdzielni, a karty robocze po wycenie wpisywane są do karty obliczeniowej i przesyłane do Rachuby Kalkulacyjnej do wykorzystania w sposób poprzednio opisany.

Wszystkie opisane powyżej sposoby wymagają prawidłowego uregulowania sposobu zaliczania z końcem miesiąca robót niezakończonych. Zagadnienie to może być rozwiązane udzielaniem zaliczek na niezakończone zlecenia, bądź to w formie zaliczki ryczałtowej lub zaliczki obliczonej na bazie przepracowanych godzin. W okresie obrachunkowym, w którym praca została zakończona, następuje definitywne obliczenie zarobku i potrącenie udzielonej zaliczki. Zaliczki tego rodzaju powinny być ujmowane na osobnym koncie i możliwie osobno dla każdego okresu.

W zakładach mniejszych ujęcie robocizny bezpośredniej i pośredniej mogłoby mieć przebieg następujący:

Przepracowany czas wpisuje się codziennie na kartach kontroli czasu. Po zakończeniu pracy następuje wpisanie czasu pracy do kart roboczych. W zależności od organizacji, obliczenie pieniężne karty roboczej może być dokonywane przez Wydział, w którym pracuje robotnik względnie przez Rozdzielnię warsztatową lub przez Biuro Płacy. O ile obliczenie sporządza Wydział lub Rozdzielnia, to Biuro Płacy przeprowadza obowiązkowo kontrolę obliczenia. Zazwyczaj jednak w praktyce tryb postępowania będzie taki, że Rozdzielnia prowadzi tylko karty kontroli czasu i wpisuje po zakończeniu pracy przepracowany czas na karty robocze i wypełnione karty robocze odsyła do Biura Płacy do wyceny. Biuro Płacy po obliczeniu kart roboczych wpisuje kwoty pieniężne z tych kart do karty obliczeniowej, prowadzonej dla każdego pracownika.

Karta obliczeniowa zawiera rubryki na poszczególne miejsca kosztów z podziałem na robociznę bezpośrednią i pośrednią. Z końcem miesiąca karty obliczeniowe służą do sporządzenia rozdziału robocizny i do sporządzenia listy płacy. Lista płacy przy tym systemie nie musi już posiadać rubryk na robociznę bezpośrednią i pośrednią, lecz tylko rubrykę na ogólny zarobek. Sam rozdział robocizny sporządza się na podstawie kart obliczeniowych przy pomocy piszących maszyn do dodawania i poszczególne sumy robocizny bezpośredniej i pośredniej wpisuje się na specjalny arkusz rozdzielczy robocizny.

Współpraca Biura Płacy z kalkulacją może znaleźć przy tym systemie dwojakie rozwiązanie: poszczególne wycenione karty robocze mogą bezpośrednio być odsyłane do Wydziału kalkulacji względnie kosztów własnych i tam są księgowane pojedyńczo na karty kalkulacji wynikowej lub też robi się z końcem miesiąca dodatkowy rozdział robocizny bezpośredniej dla każdego Wydziału z rozbiciem na poszczególne zlecenia. Z arkusza rozdzielczego robocizny przenosi się kwoty bezpośrednio do arkusza rozliczeniowego. Roboty niezakończone mogą być rozliczane stosownie do przepracowanego czasu lub tylko zaliczkowane.

Opisany powyżej tryb postępowania ulega pewnym zmianom wówczas, kiedy w zakładzie stosowany jest podział robocizny pośredniej na poszczególne rodzaje robocizny pomocnicze jak. np.

przestoje normalne, robocizna uczniów, robocizna ustawiaczy, transport wewnętrzny, sprzątanie itd. itd.

Przy takim ujęciu robocizny pośredniej należy na karcie obliczeniowej i na arkuszu rozdzielczym robocizny uwzględnić odpowiednie rubryki dla oznaczenia i wykazania tej robocizny.

Dla arkusza rozdzielczego robocizny najpraktyczniej jest zastosować ten sam układ miejsc kosztów, co dla arkusza rozliczeniowego względnie arkusz rozliczeniowy może być tak rozbudowany, że przewiduje rozbicie robocizny pośredniej na rodzaje robocizny i w tym przypadku prowadzenie oddzielnego arkusza rozdzielczego robocizny może odpaść.

Zastosowanie osobnego arkusza rozdzielczego dla napraw i konserwacji może mieć wówczas miejsce, kiedy zakład wykazuje w arkuszu rozliczeniowym w osobnych pozycjach, jako koszty wtórne, wszystkie świadczenia i usługi wewnętrzne jak np.:

naprawy maszyn, naprawy narzędzi, naprawy budynków, naprawy urządzeń itd. itd.

W zakładach, gdzie ewidencja i obliczanie kart roboczych jest sprawnie zorganizowane, zarówno sporządzanie listy płacy jak i sporządzanie rozdziału robocizny może ewent. być dokonywane bezpośrednio na podstawie kart roboczych, bez pomocy kart obliczeniowych.

V. BADANIE CZASU PRACY.

Z ujęciem robocizny bezpośredniej jest ściśle związane badanie czasów roboczych. Badanie czasu pracy ma na celu:

a) — wypośrodkowanie najmniejszego czasu, potrzebnego do wykonania produktu pracy, z zachowaniem jakości produktu i uniknięciem przeciążenia robotnika.

b) — osiągnięcia jak najniższych kosztów produkcji.

Badanie obejmuje normalnie następujące fazy czynności:

a) — przygotowanie materiału,
b) — przygotowanie narzędzi,
c) — transport międzyoperacyjny,
d) — właściwy czas wykonania,
e) — odbiór i kontrolę,

Podstawą do przeprowadzenia badań jest normalnie plan produkcji, na podstawie którego ustala się następnie plan obróbki (plan operacji) i montażu.

Badanie właściwego czasu pracy obejmuje:

a) — badanie czasu operacji,
b) — „ „ zabiegów,
c) — „ „ czynności,
d) — „ „ chwytów.

Operacją nazywamy zespół czynności obróbkowych wykonywanych przez 1 pracownika, na 1 obrabiarce, przy 1 zamocowaniu. Zabieg jest to zespół czynności wykonywanych w ramach jednej operacji przy pomocy tego samego narzędzia. Czynność jest to część zabiegu, stanowiąca całość sama w sobie np. ustawienie przedmiotu, założenie noża itp. Chwyt jest to czynność składająca się tylko z jednego ruchu, np. przy wymianie noża — odkręcanie poszczególnych śrub.

Przy ustalaniu czasów dla poszczególnych operacji, należy zwrócić uwagę, ażeby:

1. operacje nie były zbyt długie, gdyż utrudnia to planowanie i kontrolę planu oraz powoduje komplikacje przy wypłatach robotniczych, w związku z koniecznością zaliczkowania nieukończonych robót.
2. czas dany (wyznaczony) nie przekraczał w miarę możności tygodnia pracy t.zn. 46 godzin. Najwygodniejszym jest czas trwania jednej operacji rzędu 8 godzin, to znaczy odpowiadający wykonaniu zadania dziennego
3. operacje nie były jednak zbyt krótkie, gdyż powoduje to niepotrzebne powiększenie pracy biurowej i zbędne chodzenie robotników w związku ze zdawaniem jednej i pobieraniem następnej roboty.
4. unikać dawania czasów mniejszych od 2 godzin na komplet, a w każdym razie nie należy schodzić z czasów poniżej 1/2 godziny.

Przy ustalaniu operacji należy:

1. robotę maszynową oddzielać od ręcznej,
2. roboty wykonywane na obrabiarkach o rozmaitym koszcie maszynogodziny ujmować oddzielnie,
3. roboty wykonywane przez robotników o różnej specjalności (np. ślusarze, tokarze, spawacze itp.) ujmować wg specjalności robotników wykonywujących,
4. trudne roboty, wymagające zatrudnienie specjalistów należy oddzielać od prostych robót, które może wykonać pomoc warsztatowa; roboty należy więc dzielić wg właściwych grup robotniczych,
5. roboty, które nie mogą być wykonane jednym tokiem operacji należy odpowiednio dzielić.

Jeżeli weźmiemy dla przykładu zlecenie fabrykacyjne dotyczące toczenia wałka o średnicy 20 mm, to otrzymalibyśmy następujący plan operacji i podział czasu:

1) — a operacja: obcięcie materiału,
2) — a operacja: toczenie 1-go czoła i wykonanie nakiełka,
3) — a operacja: toczenie 2-go czoła i wykonanie nakiełka,
4) — a operacja: toczenie na średnicę 20 mm.

Pierwsza operacja w tym wypadku równa się zabiegowi, gdyż obcięcia dokonujmy jednym narzędziem tj. nożem przecinakiem. Czynności 1-szej operacji są następujące:

a) — osadzenie wałka w uchwycie szczękowym,
b) — umocowanie wałka w podpórce,

Jako chwyty przy tych czynnościach będziemy mieli:

a) — umocowanie noża przecinaka na suporcie,
b) — przysunięcie noża do wałka,
c) — włączenie tokarki,
d) — wyłączenie tokarki,
e) — cofnięcie suportu,
f) — wyjęcie odciętego wałka z uchwytu.

Druga operacja obejmuje następujące zabiegi:

a) — toczenie czoła — nóż bocian,
b) — wiercenie nakiełka — wiertło kręte,
c) — wykończenie nakiełka — wiertło piórkowe kształtowe.

Trzecia operacja obejmuje te same zabiegi, co druga operacja.

Czwarta operacja ma następujące zabiegi:

a) — toczenie zgrubne — nóż zdzierak,
b) — toczenie wykańczające — nóż wykańczak.

Zabiegi drugiej i trzeciej operacji obejmują następujące czynności:

a) — Zabieg toczenia czoła:
  1 — umocowanie wałka w uchwycie szczękowym,
  2 — umocowanie noża bociana w suporcie,
  3 — dosunięcie noża do czoła,
  4 — włączenie tokarki,
  5 — wyłączenie tokarki,
  6 — wycofanie suportu.
b) — Zabieg wykonanie i wykończenie nakiełka składa się z następujących czynności:
  1 — umocowanie wiertła piórkowego pierwszego w koniku,
  2 — dosunięcie konika z wiertłem do czoła,
  3 — włączenie tokarki,
  4 — wyłączenie tokarki,
  5 — odsunięcie konika,
  6 — wyjęcie pierwszego wiertła i umocowanie drugiego wiertła,
  7 — dosunięcie konika z wiertłem do czoła,
  8 — włączenie tokarki,
  9 — wyłączenie tokarki,
  10 — odsunięcie konika,
  11 — wyjęcie drugiego wiertła,
  12 — wyjęcie wałka z uchwytu

Czwarta operacja dzieli się na następujące czynności:

a) — zabieg: toczenie zgrubne —
  1) umocowanie wałka w kłach,
  2) umocowanie noża zdzieraka w suporcie,
  3) dosunięcie suportu,
  4) włączenie obrabiarki,
  5) wyłączenie obrabiarki,
  6) odsunięcie suportu,
  7) wyjęcie noża zdzieraka.
b) — zabieg: toczenie wykańczające —
  1) umocowanie noża wykańczaka,
  2) dosunięcie suportu,
  3) włączenie obrabiarki,
  4) wyłączenie obrabiarki,
  5) odsunięcie suportu,
  6) wyjęcie noża z suportu,
  7) wyjęcie wałka z kłów.

Przy mniejszych przedmiotach czas wykonania przedmiotu można określić na podstawie doświadczenia i danych z poprzednich kalkulacji. Przy przedmiotach większych należy zamówienie rozbić na części i czas pradukcji określić dla poszczególnych części składowych, którymi są: zespoły, podzespoły i poszczególne części (detale) np. silnik spalinowy jako zespół posiada następujące podzespoły: rozrząd, wał korbowy z tłokami, zapłon, gaźnik itd. Rozrząd jako podzespół posiada zaś części składowe: zawory, sprężyny, wałki rozrządne i koła zmianowe.

Czas wykonania dzielimy na:

a) — czasy przygotowawcze (zbrojeniowe),

b) — czasy obróbki,

c) — czasy inne związane z produkcją np. transport.

Do czasów przygotowawczych przykładowo zaliczamy: odbiór zlecenia, odbiór karty roboczej, pobranie rysunku, omówienie zlecenia z majstrem, przestudiowanie, wybranie narzędzi, dostarczenie materiału, wykonanie i sprawdzenie części próbnej, odbiór części próbnej przez majstra, doprowadzenie miejsca pracy do dawnego stanu itp.

Poszczególne czasy dzielimy na: czas właściwy i czas tracony.

Czasy tracone oblicza się zazwyczaj jako pewien procent czasu właściwego. Czas właściwy dzieli się na czas wyznaczony czyli akordowy i czas efektywnie przepracowany czyli zegarowy. Czasy tracone dzielimy na czasy tracone płatne i czasy tracone niepłatne.

Czasy tracone płatne możemy rozbić na:
czasy rzeczowe, czasy osobowe, czasy wyjątkowe.

Czasy rzeczowe obejmują:
smarowanie obrabiarki, uruchomienie maszyny, oczyszczenie, usuwanie niedomagań napędu, wyłączenie maszyny, przygotowanie narzędzi, wymiana narzędzi, ostrzenie, uprzątnięcie narzędzi, pobranie smarów, czekanie na dźwig lub siłę pomocniczą, oczyszczenie miejsca pracy, usuwanie uszkodzeń i inne czasy nie z winy robotnika.

Czasy osobowe obejmują:
rozmowy z przełożonymi, przynoszenie i podgrzewanie posiłków, regulacja wentylacji, oświetlenia i ogrzewania, potrzeby fizjologiczne, mycie i czyszczenie się, odbiór wypłaty itp.

Czasy wyjątkowe stanowią: przestoje specjalne, (anormalne), przestoje normalne i inne przerwy w ruchu.

Czasy tracone niepłatne obejmują:
opóźnienie rozpoczęcia pracy,
nieuzasadnione opuszczenie miejsca pracy,
przedwczesne opuszczenie miejsca pracy,
założenie i zdjęcie ubrania roboczego w czasie pracy,
umycie się podczas pracy,
spożywanie posiłków w czasie pracy,
zbędne rozmowy z kolegami w czasie pracy,
umyślne źle wykonanywane ruchy przy pracy, itd.

Do przeprowadzenia badań czasów używa się kart względnie arkuszy badania czasów, które zostały omowione w rozdziale II p. 5. Karta badania czasów (z ewent. wyliczeniem robocizny) stanowi ważny dokument do sporządzenia kalkulacji wstępnej i jest podstawą do ustalania stawek akordów czasowych.

Celem dokładnego ustalenia czasów, badanie należy powtarzać od czasu do czasu z różnymi robotnikami, wykonywującymi tę samą pracę. Badania winny być przeprowadzone w obecności kierownika zakładu lub upoważnionej osoby i w obecności członka Rady Zakładowej. (CE-2)

ADRES REDAKCJI: Warszawa, Plac 3 Krzyży, Departament Finansowy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

ADRES ADMINISTRACJI: Przedsięb. Państw. Wyodrębnione „Polskie Wydawnictwa Gospodarcze" — Delegatura Katowice, ul. 3 Maja 23. - Konto PKO. III-1480

PKZG. 1, Katowice — nakł. 10 000 z. 1616 X/49. R 021777